

บทที่ 3

ความเป็นมาและอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท.ตามกฎหมาย มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามทุจริต

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (Public Sector Counter Corruption Commission) หรือ คณะกรรมการ ป.ป.ท. และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (Office of Public Sector Counter Corruption Commission) หรือ สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานของรัฐฝ่ายบริหารที่มีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ซึ่งมีเขตอำนาจในการดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริตต่อหน้าที่ หรือประพฤติมิชอบในภาครัฐ ตามบทบัญญัติของพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

3.1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) ประกอบไปด้วยคณะกรรมการ ป.ป.ท.จำนวน 7 คน ซึ่งประกอบไปด้วยประธานกรรมการคนหนึ่ง และกรรมการอื่นอีกไม่เกิน 5 คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง โดยมีให้เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท.เป็นเลขานุการ¹

¹ พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551

มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ท.” ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกห้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตาม มาตรา 5/1 และมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นกรรมการ โดยตำแหน่ง ให้เลขาธิการเป็นเลขานุการ และให้คณะกรรมการ ป.ป.ท.แต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานจำนวนไม่เกิน สองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

3.1.1 ความเป็นมาของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

ในอดีตได้มีการจัดตั้งหน่วยงานเพื่อทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการกระทำทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ คือ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในวงราชการ (Office of the Commission of Counter Corruption) หรือสำนักงาน ป.ป.ป. โดยก่อตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. 2518 ภายใต้การนำของรัฐบาลสมัยนายสัญญา ธรรมศักดิ์ โดยมีหลักการว่าการปราบปรามการทุจริตในวงราชการนับเป็นนโยบายสำคัญในการบริหารงานราชการของประเทศที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเข้มงวดและจริงจังและกฎหมายดังกล่าวกำหนดให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (คณะกรรมการ ป.ป.ป.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ (สำนักงาน ป.ป.ป.) ขึ้นโดยให้สำนักงาน ป.ป.ป. เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ป. มีฐานะเทียบเท่ากรม สังกัดในสำนักนายกรัฐมนตรี โดยเป็นองค์กรพิเศษที่ทำหน้าที่ป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการโดยตรงและมีภารกิจที่สำคัญอีกประการ คือการเสนอมาตรการเชิงนโยบายในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อสำนักงาน ป.ป.ป. และคณะกรรมการ ป.ป.ป. ปฏิบัติงานมาได้ระยะเวลาหนึ่งกลับพบว่ากระบวนการตรวจสอบการทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐ โดยองค์กรดังกล่าว ยังคงมีปัญหาทั้งทางกฎหมายและทางปฏิบัติอยู่หลายประการจนส่งผลให้การดำเนินการก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ (Fail) และขาดประสิทธิภาพ (Inefficiency) เนื่องจากพบข้อบกพร่องอยู่หลายประการไม่ว่าจะเป็นบทบัญญัติทางกฎหมายที่ยังมีช่องโหว่ (Loophole) หรือรูปแบบขององค์กรที่ขาดความเป็นอิสระ เป็นต้น ดังนั้นจึงส่งผลให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. และสำนักงาน ป.ป.ป. ถูกยกเลิกไปในที่สุด²

ต่อมาได้เกิดแนวความคิดในการปฏิรูปการเมือง (Political Reform) ซึ่งนำไปสู่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 อันมีเจตนารมณ์สำคัญ คือ การทำให้ระบบการเมืองและระบบราชการปลอดการทุจริตและให้มีระบบตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐในทุกระดับครอบคลุมทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนดให้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 และจัดตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ช. ขึ้นเพื่อทำหน้าที่เป็นองค์กรหลัก

² สุรพล นิติไกรพจน์ และคณะ. (2546). *คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติกับการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐตามรัฐธรรมนูญ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 27-42.

ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการตรวจสอบการทุจริตของคณะกรรมการ ป.ป.ป. ที่มีมาแต่เดิมโดยมีความมุ่งหมายและเจตนารมณ์เพื่อให้เป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่เป็นกลางและมีความเป็นอิสระเพื่อมุ่งตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้ครอบคลุมผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (Political Office Holder) และเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับและรอบด้านโดยกลไกที่มีประสิทธิภาพ แต่ทว่าในการดำเนินงานของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.) และคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (The Nation Counter Corruption Commission) หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช.³ ยังคงประสบปัญหาอยู่เนื่องจากกฎหมายได้กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเขตอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐเหนือเจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกระดับตั้งแต่เจ้าหน้าที่ระดับล่างจนถึงเจ้าหน้าที่ระดับสูง (Secretary) ซึ่งการกำหนดขอบเขตอำนาจดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงภาระงานที่ใหญ่เกินกำลังและขนาดขององค์กรและส่งผลให้เกิดปัญหาบางประการในกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เช่น กระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของสำนักงาน ป.ป.ช. มีขั้นตอนที่มากซึ่งส่วนใหญ่เป็นด้านธุรการและเอกสารจนส่งผลให้กระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของสำนักงาน ป.ป.ช.เกิดความล่าช้าและทำให้สำนักงาน ป.ป.ช. และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ปฏิบัติภารกิจไม่ทันต่อปริมาณเรื่องร้องเรียนมากมายที่หลั่งไหลเข้ามาอย่างรวดเร็ว ตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการ⁴ ดังนั้นจึงส่งผลให้ปริมาณเรื่องร้องเรียนที่ค้างอยู่ในกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงมีจำนวนมากจนสำนักงาน ป.ป.ช. ไม่สามารถทำงานไหว

ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การบัญญัติกฎหมายดังกล่าว ส่งผลให้สำนักงาน ป.ป.ช. ต้องแบกรับภาระที่หนักเกินขนาดขององค์กรและจำนวนอัตราเจ้าหน้าที่ส่งผลให้ต้องประสบกับปัญหาคดีค้างค้ำในกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริง (Fact Inquiry) เป็นจำนวนมาก ด้วยสาเหตุนี้รัฐบาลจึงพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายในการบริหารประเทศของรัฐบาลที่จะต้องเร่งจัดการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ ดังนั้นรัฐบาลจึงได้จัดให้มีการประชุมกันระหว่างหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ ผู้แทนในภาคเอกชนอยู่หลายครั้ง เพื่อศึกษา

³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

มาตรา 4 ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๑๗๑

๑๗๑

“คณะกรรมการ ป.ป.ช.” หมายความว่า คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

⁴ ศรียา ห่านศรีสุข. (2558). *การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 70-71.

และวางแผนปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต โดยได้มีการนำเสนอแผนการปรับปรุงและแก้ไขปัญหาการทุจริตใน 2 ส่วน⁵ ดังนี้

(1) การปรับปรุงกรอบภารกิจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2542 เพื่อให้เกิดความเหมาะสม (Appropriate) และเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพที่ดีในการปฏิบัติภารกิจมากยิ่งขึ้น โดยจำกัดขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เหนือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (State Official) กล่าวคือ จากเดิมที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีเขตอำนาจในการตรวจสอบเหนือเจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกระดับทุกหน่วยงาน ซึ่งหมายถึงคดีที่เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำกรทุจริตทุกคดีตั้งแต่คดีทุจริตที่กระทำผิดโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับล่างที่มีมูลค่าความเสียหายในคดีเล็กน้อยไปจนถึงคดีทุจริตที่กระทำผิดโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงที่มีมูลค่าความเสียหายเป็นหลายพันล้านบาท ควรเปลี่ยนเป็นให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริงและดำเนินการกับเจ้าหน้าที่ของรัฐในระดับสูงเท่านั้น ส่วนเจ้าหน้าที่ในระดับต่ำกว่านั้นให้ฝ่ายบริหารเป็นผู้รับผิดชอบแทน อนึ่งการนำเสนอแผนการปรับปรุงและแก้ไขกฎหมายในประเด็นนี้ได้รับความเห็นชอบจากหลายฝ่าย เนื่องจากเห็นว่าการปรับปรุงเช่นนี้จะสามารถช่วยแก้ปัญหา คดีค้างค้ำสะสมในกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ได้โดยจะทำให้กระบวนการดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปด้วยความรวดเร็วยิ่งขึ้น จะเห็นได้ว่ารัฐบาลเสนอให้มีการปรับเปลี่ยนอำนาจในการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ (Examination of the Exercise of State Power) จากเดิมที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องรับผิดชอบดูแลเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งหมดกลายเป็นให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับผิดชอบแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูงเท่านั้น โดยใช้เกณฑ์ระดับตำแหน่งหน้าที่มาเป็นตัวแบ่ง ทั้งนี้ เพื่อให้ภาระหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ลดลง

(2) การจัดให้มีองค์กรใหม่ขึ้นอีกหนึ่งองค์กร⁶ ซึ่งเป็นเสมือนเครื่องมือของฝ่ายบริหารเพื่อทำหน้าที่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตในภาครัฐ เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมารัฐบาล (Government) ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของเจ้าหน้าที่ในภาครัฐ แต่กลับขาดเครื่องมือที่จะเข้ามาจัดการกับปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับ

⁵ พงษ์ภักดิ์ เรียงศรีอ. (2549). *การจัดตั้งหน่วยงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตฝ่ายบริหาร*. ในการประชุมเชิงวิชาการระดับชาติว่าด้วยงานยุติธรรม ครั้งที่ 3 “กระบวนการยุติธรรมกับบทบาทการแก้ไขปัญหาคอร์รัปชัน”. กรุงเทพฯ: สำนักกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม. หน้า 154-155.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 155-160.

เหตุผลที่ว่าแม้ประเทศไทยเองจะมีคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตของเจ้าหน้าที่ของรัฐในทุกระดับแล้ว แต่ด้วยความที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบมากมายเกินกำลังและอัตรานुकคลากรขององค์กร จึงทำให้การปฏิบัติของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเป็น นอกจากนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็มี สถานะเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ (Constitutional Organization) ซึ่งฝ่ายรัฐบาลไม่มีอำนาจในการเข้ามาบริหารจัดการหรือ ควบคุมได้ ดังนั้นคณะรัฐมนตรี (Cabinet) ด้วยความเห็นชอบจากมติที่ประชุมจึงมีมติให้มีการจัดตั้งองค์กรของฝ่ายบริหารขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ในเวลาต่อมา คณะรัฐมนตรี จึงมีมติให้มีการจัดตั้งองค์กรของฝ่ายบริหารขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ต่อมาใน 2546 กระทรวงยุติธรรมก็ได้เสนอร่างกฎหมายเพื่อดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี ดังกล่าวตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 250 (3) ซึ่งกำหนดให้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจหน้าที่เฉพาะการไต่สวนและวินิจฉัยกรณีการกระทำทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูง หรือข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งตั้งแต่ผู้อำนวยการกอง หรือเทียบเท่าขึ้นไป กล่าวคือกรณี ร่ำรวยผิดปกติ (Illicit Enrichment) กรณีกระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม รวมทั้งดำเนินการกับเจ้าหน้าที่รัฐ หรือข้าราชการ ในระดับต่ำกว่าที่ร่วมกันกระทำความผิดกับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว หรือกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง หรือที่กระทำความผิดในลักษณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควรดำเนินการ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนดไว้⁷

ดังนั้น จึงทำให้การกระทำทุจริตของเจ้าหน้าที่รัฐที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูง และข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้อำนวยการกองไม่อยู่ในอำนาจของ ป.ป.ช. และยังไม่มีความหมายใดรับผิดชอบสืบเนื่องจากสาเหตุดังที่ได้กล่าวมา จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติ มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2551 ให้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 25 มกราคม 2551⁸ โดยกฎหมายดังกล่าวกำหนดโครงสร้างองค์กรไว้แบ่งเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ คณะกรรมการ ป.ป.ท. และสำนักงาน ป.ป.ท. เพื่อดำเนินการ

⁷ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ กระทรวงยุติธรรม. (2558). *ความเป็นมา และกฎหมายที่ควรรู้เกี่ยวกับสำนักงาน ป.ป.ท.* (เอกสารของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ). หน้า 1.

⁸ ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 125 ตอนที่ 21 ก วันที่ 24 มกราคม 2551.

ตามอำนาจหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐตามเจตนารมณ์ในการก่อตั้ง⁹ และกำหนดให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็น ส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมสังกัดภายใต้กระทรวงยุติธรรม และเป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม¹⁰ ต่อมา ในวันที่ 29 เมษายน 2559 ได้มีประกาศในราชกิจจานุเบกษา (Government Gazette) ให้สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นหน่วยงานที่ไม่สังกัดกระทรวงใด ๆ และขึ้นตรงกับนายกรัฐมนตรีเพื่อกำหนดให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นส่วนราชการไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง และกำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสำนักงานและขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี สมควรกำหนดให้สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เป็นส่วนราชการที่อยู่บังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรี (Prime Minister)¹¹

3.1.2 องค์คณะของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 กำหนดให้มีคณะกรรมการ ป.ป.ท. ทั้งสิ้นจำนวน 7 คน ประกอบด้วยประธานกรรมการ คนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกไม่เกินห้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามมาตรา 5/1 และกำหนดให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (เลขาธิการ คณะกรรมการ ป.ป.ช.) เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง ทั้งนี้ ให้เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท.) เป็นเลขานุการ¹²

⁹ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 6. หน้า 1.

¹⁰ มาตรา 51 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นส่วนราชการมีฐานะเป็น กรมที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง โดยมีเลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ท.และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน โดยมีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการ

๑๗๑

๑๗๑

¹¹ ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133 ตอนที่ 38 ก วันที่ 29 เมษายน 2559.

¹² มาตรา 5 ให้มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เรียกโดยย่อว่า “คณะกรรมการ ป.ป.ท.” ประกอบด้วยประธานกรรมการคนหนึ่งและกรรมการอื่นอีกห้าคน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามมาตรา 5/1 และมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง

ให้เลขาธิการเป็นเลขานุการ และให้คณะกรรมการ ป.ป.ท.แต่งตั้งข้าราชการในสำนักงานจำนวนไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

๑๗๑

๑๗๑

โดยผู้ที่เข้ามารับตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ท. นั้นจะต้องมีคุณสมบัติตามที่พระราชบัญญัติ (Act) ดังกล่าวได้กำหนดไว้ กล่าวคือจะต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต (Honesty) เป็นที่ประจักษ์ มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่อันเกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มีสัญชาติไทย มีอายุไม่ต่ำกว่า 45 ปี และเป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ (Constitutional Court Judge) ตุลาการศาลปกครองสูงสุด (Supreme Administrative Court) ผู้พิพากษา (Judge) ซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา (Supreme Court Judge) หรือรับราชการ หรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด (Deputy Attorney General) อธิบดี (Director - General) หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจบริหารเทียบเท่าอธิบดี หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์ (Professor) นอกจากนี้จะต้องเป็นผู้ไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 6¹³ ทั้งนี้ กรรมการ ป.ป.ท. มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี อย่างไรก็ตามเมื่อผู้เป็น

¹³ มาตรา 6 กรรมการต้อง

(ก) มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตเป็นที่ประจักษ์
- (2) มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
- (3) มีสัญชาติไทย
- (4) มีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบห้าปี
- (5) เป็นหรือเคยเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลปกครองสูงสุด ผู้พิพากษาซึ่งดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกา หรือรับราชการหรือเคยรับราชการในตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองอัยการสูงสุด อธิบดีหรือผู้ดำรงตำแหน่งทางบริหารในหน่วยงานของรัฐที่มีอำนาจบริหารเทียบเท่าอธิบดี หรือดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าศาสตราจารย์

(ข) ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นผู้มิตำแหน่งในพรรคการเมือง
- (2) วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (3) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช
- (4) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย
- (5) ดิฉยาเสพติดให้โทษ
- (6) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (7) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ หรือเคยได้รับโทษจำคุก โดยคำพิพากษาอันถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ
- (8) เคยถูกไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ หน่วยงานของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ
- (9) เคยต้องคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินเพราะร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ

กรรมการนั้นพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว กฎหมายยังกำหนดให้บุคคลผู้นั้นสามารถเข้ารับตำแหน่งได้อีก แต่จะต้องไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน แต่ถ้ากรรมการที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้นยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการใหม่ให้กรรมการนั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการใหม่¹⁴

จึงอาจสรุปได้ว่ากฎหมายได้กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่เข้ามาดำรงตำแหน่งกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐไว้อย่างละเอียดและชัดเจน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ท. เป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญ กฎหมายจึงต้องบัญญัติคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งว่าจะต้องมีความเหมาะสม (Appropriate) ทั้งในเรื่องคุณวุฒิ วิทยุติ และความรู้ความสามารถ ตลอดจนต้องเป็นผู้มีความสุจริตและความประพฤติดี

3.1.3 กฎหมายที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท.

คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ซึ่งสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 แบ่งออกเป็น 6 หมวด อันได้แก่

หมวด 1 คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (Public Sector Counter Corruption Commission)

หมวด 2 การไต่สวนข้อเท็จจริง (Fact Inquiry)

หมวด 3 สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (Office of Public Sector Counter Corruption Commission)

หมวด 3/1 มาตรการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ (Measure in Counter Corruption in Public Sector)

หมวด 4 เบ็ดเตล็ด (Miscellaneous)

หมวด 5 บทกำหนดโทษ (Penalties)

หมวด 6 บทเฉพาะกาล (Transitional Provisions)

(10) เลขกฎวุฒิสภามีมติให้ถอดถอนออกจากตำแหน่ง”

¹⁴ มาตรา 8 กรรมการมีวาระดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี ผู้ซึ่งพ้นจากตำแหน่งแล้วอาจได้รับแต่งตั้งใหม่อีกได้ แต่ต้องไม่เกินสองวาระติดต่อกัน

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการใหม่ให้กรรมการนั้นปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะได้แต่งตั้งกรรมการใหม่

หมวดที่ 1 เป็นบทบัญญัติที่ได้กำหนดถึงองค์ประกอบ คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่ง การเข้าประชุม รวมถึงอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

หมวดที่ 2 เป็นบทบัญญัติที่ได้กำหนดขั้นตอนการไต่สวนข้อเท็จจริงและแสวงหา พยานหลักฐานของคณะกรรมการ ป.ป.ท. นับตั้งแต่การรับพิจารณาเรื่องร้องเรียนกล่าวหาไปจนถึง การมีมติชี้มูลว่าเรื่องร้องเรียนเช่นนั้นมูลหรือไม่ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นอำนาจหน้าที่ ที่มีความสำคัญในการปราบปรามการทุจริตในภาครัฐของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

หมวดที่ 3 เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดให้มีสำนักงาน ป.ป.ท. และอำนาจหน้าที่ของ สำนักงาน ป.ป.ท. ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หมวดที่ 3/1 เป็นบทบัญญัติ ที่เกี่ยวกับการวางมาตรการในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ ซึ่งเป็นการเข้าไปปรับปรุงกฎหมาย ที่ล่าสมัย หรือขาดประสิทธิภาพ รวมถึงการแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้าไปตรวจสอบและ ควบคุมการดำเนินการที่เกิดความเสียหาย (Damage) แก่ทางราชการ ความเดือดร้อน (Remedy) แก่ประชาชน หรือการดำเนินโครงการที่ไม่คุ้มค่า

หมวดที่ 4 เป็นบทบัญญัติที่กำหนดเกี่ยวกับเรื่องงานเบ็ดเตล็ดทั่วไป เช่น การจัดทำบัญชี วิธีการเบิกค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติหน้าที่ รวมถึงการกำหนดสถานะของกรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว

หมวดที่ 5 เป็นหมวดที่กำหนดเกี่ยวกับฐานความผิดและอัตราโทษ (Penalty rate) ที่ต้องระวางให้แก่บุคคล ไม่ว่าจะเป็นบุคคลอื่นทั่วไปหรือเจ้าหน้าที่ในองค์กร ป.ป.ท. ผู้ซึ่งกระทำความผิดตามที่พระราชบัญญัติ (Act) นี้กำหนดไว้ 4 กรณี คือ กรณีบุคคลใดไม่มาให้ถ้อยคำ หรือ ไม่ส่งเอกสารหรือหลักฐาน หรือไม่ดำเนินการใด ๆ โดยปราศจากเหตุผลอันสมควร กรณีบุคคล ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการ ป.ป.ท. กรณีบุคคลใดเปิดเผยข้อความ ข้อเท็จจริง หรือข้อมูล ที่ได้มาเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่และกรณีที่กรรมการ อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ได้กระทำการทุจริตในภาครัฐเสียเอง

หมวดที่ 6 เป็นการกำหนดบทเฉพาะกาลเกี่ยวกับการจัดตั้งคณะกรรมการ ป.ป.ท. และ สำนักงาน ป.ป.ท. ตามพระราชบัญญัตินี้ จะเห็นได้ว่าพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหาร ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ได้กำหนดประเด็นไว้ทั้งหมด 4 เรื่อง ได้แก่ 1) เขตอำนาจการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ 2) องค์กรดำเนินการ 3) การไต่สวน ข้อเท็จจริง และ 4) มาตรการสนับสนุนการป้องกันและปราบปราม¹⁵

- 1) เขตอำนาจการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

¹⁵ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 6. หน้า 10.

พระราชบัญญัตินี้กำหนดนิยามของคำว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่อยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของ คณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยหมายถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้บริหารระดับสูง หรือข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งต่ำกว่าผู้อำนวยการกอง โดยไม่รวมเจ้าหน้าที่ของรัฐบางตำแหน่ง ได้แก่ ผู้พิพากษาและตุลาการ (Judges and Justices) พนักงานอัยการ (Public Prosecutor) ผู้บริหารท้องถิ่น (Local Executives) รองผู้บริหารท้องถิ่น (Deputy Local Executives) ผู้ช่วยผู้บริหารท้องถิ่น (Assistant Local Executives) สมาชิกสภาท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (Members of Local Councils of local administration) เจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานของศาล (State Officials in state agencies of the Courts) รัฐสภา (Parliament) องค์กรตามรัฐธรรมนูญ (Constitutional Organs) และองค์กรอิสระจากการควบคุมหรือกำกับของฝ่ายบริหารที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญ (Independent Organs as controlled or supervised by Executives so established under the Constitution) และเจ้าหน้าที่ของรัฐในสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ นอกจากนี้ยังได้กำหนดนิยามคำว่า การกระทำทุจริตในภาครัฐ โดยกำหนดการกระทำไว้ 3 ลักษณะ คือ ทุจริตในภาครัฐ ทุจริตต่อหน้าที่และประพฤติมิชอบ¹⁶ เพื่อให้เกิดความชัดเจนในเขตอำนาจและการดำเนินการพิจารณาเรื่องร้องเรียน

1) องค์กรดำเนินการ

โดยกำหนดให้มีองค์กร 2 องค์กร เพื่อทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐภายใต้พระราชบัญญัตินี้ คือ คณะกรรมการ ป.ป.ท. และสำนักงาน ป.ป.ท. ซึ่งแต่ละองค์กรจะมีอำนาจหน้าที่เฉพาะที่แตกต่างกันแต่เอื้ออำนวยกันและสอดคล้องกัน เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการกิจให้ตรงตามเจตนารมณ์ของการต่อต้านการทุจริต ทั้งนี้กฎหมายกำหนดให้สำนักงาน ป.ป.ท. เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยสำนักงาน ป.ป.ท.

¹⁶ มาตรา 3 บัญญัติว่า “ในพระราชบัญญัตินี้

“ทุจริตในภาครัฐ” หมายความว่า ทุจริตต่อหน้าที่หรือประพฤติมิชอบในภาครัฐ

“ทุจริตต่อหน้าที่” หมายความว่า ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในตำแหน่งหรือหน้าที่หรือปฏิบัติ หรือ ละเว้นการปฏิบัติอย่างใดในพฤติการณ์ที่อาจทำให้ผู้อื่นเชื่อว่ามีตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งที่ตนมิได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่นั้น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหรือหน้าที่ ทั้งนี้ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบสำหรับตนเอง หรือผู้อื่น หรือกระทำการอันเป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการหรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมตามประมวลกฎหมายอาญาหรือตามกฎหมายอื่น

“ประพฤติมิชอบ” หมายความว่า ใช้อำนาจในตำแหน่ง หรือหน้าที่อันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมาย ระเบียบคำสั่ง หรือมติคณะรัฐมนตรีที่มุ่งหมายจะควบคุมดูแลการรับ การเก็บรักษา หรือการใช้เงินหรือทรัพย์สินของแผ่นดิน

เป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี โดยมีเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นผู้บริหาร ซึ่งขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี (Prime Minister)¹⁷

2) การไต่สวนข้อเท็จจริง (Fact Inquiry)

พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 มาตรา 23-50 ได้กำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเมื่อได้รับเรื่องกล่าวหาที่เข้ามาสู่สำนักงาน ป.ป.ท. กล่าวคือ เมื่อได้รับเรื่องกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่รัฐกระทำการ หรือเกี่ยวข้องกับการทุจริตในภาครัฐ ไม่ว่าจะด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือ หรือเมื่อมีเหตุอันควรสงสัย หรือเมื่อได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวน (Inquiry Official) หรือจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งกฎหมายกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็วตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนดอาจกล่าวได้ว่ากระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ถือเป็นหัวใจหลักที่สำคัญของพระราชบัญญัติฉบับนี้ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการพิจารณาและวินิจฉัยชี้มูล (Decision) การกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐ

3) มาตรการสนับสนุนการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พระราชบัญญัตินี้กำหนดให้มี 3 มาตรการเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติการกิจตามพระราชบัญญัตินี้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการป้องกันและปราบปรามการทุจริต กล่าวคือ การกำหนดให้มีมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย พยาน (Witnesses) หรือบุคคลอื่นใดที่เกี่ยวข้องตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด¹⁸ และการให้รางวัลตอบแทน (Reward) หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่ผู้ทำประโยชน์¹⁹ หรือการเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือเลื่อนขั้นตำแหน่งให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำประโยชน์ ทั้งนี้ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ

¹⁷ มาตรา 51. ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นส่วนราชการมีฐานะเป็นกรมที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง โดยมีเลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

๑๑๑

๑๑๑

¹⁸ มาตรา 53 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ สำนักงานอาจจัดให้มีมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ หรือข้อมูลอื่นอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

¹⁹ มาตรา 55 คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจจัดให้มีรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามมาตรา 53 ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

และเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้กำหนด²⁰ รวมถึงมาตรการในการกันผู้ถูกกล่าวหา หรือบุคคลใดที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดของเจ้าหน้าที่รัฐเป็นพยาน ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด²¹

3.2 อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ และมาตรการในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ท.) มีอำนาจหน้าที่และบทบาทสำคัญในการดำเนินกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้มูล ความผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ที่กระทำการทุจริตทั้งคดีความผิดทางอาญา (Criminal Case) และ คดีความผิดทางวินัยนอกจากนี้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ยังมีอำนาจหน้าที่อันเกี่ยวข้องกับการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ประการอื่นที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน กล่าวคือ คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่โดยในภาพกว้าง ๆ²² คือ

²⁰ มาตรา 56 ในกรณีบุคคลตามมาตรา 53 เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการดำเนินการ หรือให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลของบุคคลดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการ ทุจริตอย่างยิ่ง และสมควรได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน และระดับตำแหน่ง ให้แก่บุคคล นั้น เป็นกรณีพิเศษก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

²¹ มาตรา 58 บุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหารายใดซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้ถูก กล่าวหาคนอื่น หากได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานในการ วินิจฉัยชี้มูลการกระทำความผิดของ เจ้าหน้าที่ของรัฐ รายอื่น นั้น หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรจะกัน ผู้นั้นไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดีก็ได้ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติให้กันบุคคลไว้เป็นพยานตามวรรคหนึ่งแล้วห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญา หรือดำเนินการทางวินัยกับบุคคลซึ่งถูกกันไว้เป็นพยานนั้นและบุคคลนั้นอาจได้รับความช่วยเหลือได้ตามสมควร จนคดีถึงที่สุด เว้นแต่บุคคลนั้นฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไข การกันไว้เป็นพยานตามวรรคหนึ่ง

การคุ้มครองตามวรรคสอง ย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งตำแหน่งของพยานที่ดำรงตำแหน่งอยู่ และการ เลื่อนขั้นเงินเดือนรวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นด้วย เว้นแต่บุคคลนั้นไม่สมควรได้รับความคุ้มครอง เมื่อคำนึงถึง พฤติการณ์และสภาพของการกระทำผิดแล้ว หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขการกันไว้เป็นพยาน

²² มาตรา 17 ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (1) เสนอนโยบายมาตรการ และแผนพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในภาครัฐต่อ คณะรัฐมนตรี

ภาระกิจเกี่ยวกับนโยบายและการป้องกันการทุจริต เช่น การเสนอนโยบายมาตรการและแผนพัฒนาการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐต่อคณะรัฐมนตรี การกำกับดูแลสำนักงานในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ การเสนอแนะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่จะต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และการจัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี เสนอต่อคณะรัฐมนตรี (Cabinet) เพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร (House of Representatives) วุฒิสภา (Senate) และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ

ภาระกิจเกี่ยวกับการปราบปรามการทุจริต เช่น การไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ การไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีอาญาต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ (Subcommittee) เพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย

รวมถึงการปฏิบัติกรอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

3.2.1 อำนาจของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

(1/1) กำกับดูแลสำนักงานในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(2) เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

(3) เสนอแนะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน และหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(4) ไต่สวนข้อเท็จจริง และชี้มูลเกี่ยวกับการกระทำการทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(5) ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นส่งพนักงานอัยการเพื่อฟ้องคดีอาญาต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(6) จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบด้วย

(7) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย

(8) ปฏิบัติกรอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ หรือกรอื่นใดเกี่ยวกับการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตในภาครัฐตามที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงหรือทบวง โดยเลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยมีหน้าที่ควบคุมดูแลและรับผิดชอบการปฏิบัติราชการของสำนักงานต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. และเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน โดยมีรองเลขาธิการเป็นผู้ช่วยสั่งและปฏิบัติราชการแทน โดยสำนักงาน ป.ป.ท. มีหน้าที่ดังต่อไปนี้²³

1) รับผิดชอบในงานธุรการของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตลอดทั้งสนับสนุนและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ประสานงานและให้ความร่วมมือกับส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐอื่นที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต

3) ประสานงานและให้ความร่วมมือระหว่างประเทศเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริต เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ให้สำนักงาน ป.ป.ท. ทหารเรือและท่าอากาศยานร่วมกับสำนักงาน ป.ป.ช.

ดำเนินการเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนรวมตัวกันเพื่อมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งรณรงค์ให้ความรู้ ต่อต้าน หรือชี้เบาะแส รวมทั้งสร้างทัศนคติ (Attitude) และค่านิยมเกี่ยวกับความซื่อสัตย์สุจริตทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ซึ่งในการดำเนินการนั้น ถ้าคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ได้กำหนดมาตรการและกลไก ที่เกี่ยวข้องไว้ให้สำนักงาน ป.ป.ท. ให้ความร่วมมือและดำเนินการให้สอดคล้องกับมาตรการและกลไกดังกล่าว

4) รวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการทุจริต

5) จัดให้มีหรือให้ความร่วมมือกับองค์กรอื่นในการศึกษาอบรมและพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริต

6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 หรือตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมาย

3.2.2 อำนาจในการคุ้มครองเบื้องต้น

²³ มาตรา 51. ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเป็นส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง หรือทบวง โดยมีเลขาธิการเป็นผู้รับผิดชอบขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี

สำนักงาน ป.ป.ท. อาจจัดให้มีมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริต ในภาครัฐหรือข้อมูลอื่นที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต²⁴ ซึ่งในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าคดีสมควรที่จะให้มีมาตรการคุ้มครอง (Protection measures) แก่บุคคลดังกล่าวข้างต้น ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การคุ้มครองบุคคลดังกล่าว โดยให้ถือว่าบุคคลนั้นเป็นพยาน (Witness) ที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาและจะต้องเสนอความเห็นด้วยว่าสมควรที่จะใช้มาตรการทั่วไป หรือมาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาและในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลที่ของความคุ้มครองเบื้องต้น หรือสามี ภรรยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าว อันเนื่องมาจากการกระทำผิดอาญาโดยเจตนาเนื่องจากการดำเนินการหรือให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแส (blow the whistle) หรือข้อมูลต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. บุคคลนั้นมีสิทธิที่จะยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อขอค่าตอบแทนตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาเท่าที่จำเป็น หรือตามสมควรด้วย²⁵

สำหรับกรณีที่ผู้ขอความคุ้มครองเบื้องต้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและผู้นั้นได้ร้องขอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ว่าหากปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดเดิมอาจถูกกลั่นแกล้ง หรือได้รับการปฏิบัติโดย

²⁴ มาตรา 53 เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ สำนักงานอาจจัดให้มีมาตรการคุ้มครองเบื้องต้นสำหรับผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ หรือข้อมูลอื่นอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

²⁵ มาตรา 54 ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าคดีใดสมควรจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือแก่บุคคลตามมาตรา 53 ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการให้มีมาตรการในการคุ้มครองบุคคลดังกล่าว โดยให้ถือว่าบุคคลดังกล่าวเป็นพยานที่มีสิทธิได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ทั้งนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เสนอความเห็นด้วยว่าสมควรใช้มาตรการทั่วไป หรือมาตรการพิเศษตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาสำหรับบุคคลดังกล่าวด้วย

ในกรณีที่เกิดความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย อนามัย ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดของบุคคลตามวรรคหนึ่ง หรือสามี ภรรยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือบุคคลอื่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับบุคคลดังกล่าว เพราะมีการกระทำผิดอาญาโดยเจตนา เนื่องจากการดำเนินการหรือให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแส หรือข้อมูลต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้บุคคลนั้นมีสิทธิยื่นคำร้องต่อหน่วยงานที่รับผิดชอบเพื่อขอค่าตอบแทนเท่าที่จำเป็นและสมควรตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองพยานในคดีอาญาด้วย

ไม่เป็นธรรม เนื่องมาจากการที่กล่าวหา การให้ถ้อยคำ แจ้งเบาะแส หรือจากการให้ข้อมูลนั้น และ คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุอันควรเชื่อได้ว่าน่าจะมีเหตุดังกล่าว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการให้ผู้นั้นได้รับความคุ้มครอง หรือมาตรการอื่นใดตามที่เห็นสมควรต่อไป²⁶ สำหรับวิธีการและขั้นตอนในทางปฏิบัติสำหรับการร้องขอให้มีการคุ้มครองพยาน (Witness protection) การพิจารณาและการแจ้ง การคุ้มครองพยาน วิธีการคุ้มครอง การสิ้นสุดการคุ้มครอง และการอุทธรณ์จะกำหนดไว้ใน ระเบียบระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยมาตรการ คุ้มครองเบื้องต้นตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. 2554

3.2.3 การให้รางวัล หรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ทำประโยชน์

คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจในการจัดให้มีรางวัลตอบแทน หรือประโยชน์อื่นใดแก่ บุคคลที่ได้รับความคุ้มครองเบื้องต้น เช่น ผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้แจ้งเบาะแส หรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐหรือข้อมูลอื่นที่เป็น ประโยชน์ต่อการดำเนินคดีตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต²⁷ ทั้งนี้บุคคลที่จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลตอบแทน (give reward) หรือประโยชน์อื่นใด (other benefit) จะต้องมีลักษณะดังนี้²⁸

²⁶ มาตรา 57 ในกรณีบุคคลตามมาตรา 53 เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและบุคคลนั้นร้องขอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. หาก ยังคงปฏิบัติหน้าที่ในสังกัดเดิมต่อไป อาจถูกกลั่นแกล้งหรือได้รับการปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม อันเนื่องจากการ กล่าวหา หรือการให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลนั้น และคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุ อันควรเชื่อได้ว่าน่าจะมีเหตุดังกล่าว ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เสนอต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการให้ได้รับ ความคุ้มครองหรือมาตรการอื่นใดตามที่เห็นสมควรต่อไป

²⁷ มาตรา 55 คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจจัดให้มีรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดแก่บุคคลตามมาตรา 53 ตาม ระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

²⁸ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการให้รางวัลตอบแทน หรือประโยชน์อื่นใดสำหรับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2554 ข้อ 6. บุคคลที่จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดจะต้องมีลักษณะดังนี้

(1) เป็นผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูล หรือดำเนินการอย่างใด ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

(2) เป็นบุคคลที่ได้เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ มาตรการในการป้องกันและปราบปราม การทุจริตในภาครัฐ

1. เป็นผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำ หรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูล หรือดำเนินการอย่างใด ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ทั้งนี้ บุคคลที่จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดตามข้อ 1 จะต้องไม่มีลักษณะดังนี้²⁹

(1) เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมกระทำความผิดในเรื่องที่ตนให้ถ้อยคำ ทำคำร้อง ร้องทุกข์กล่าวโทษ แจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูล

(2) เคยได้รับรางวัลหรือประโยชน์อื่นใดจากการกระทำหรือการดำเนินการในเรื่องเดียวกันจากคณะกรรมการ ป.ป.ท.

(3) เป็นการกระทำที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ

2. เป็นบุคคลที่ได้เสนอความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ มาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ทั้งนี้ บุคคลที่จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดตามข้อ 2 ต้องไม่มีลักษณะดังนี้³⁰

(1) เป็นผู้ไม่ดำรงตนอยู่ในศีลธรรม

(2) เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกระทำนั้น

(3) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในการกระทำนั้น

สำหรับกรณีและผู้ขอความคุ้มครองเบื้องต้นเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการดำเนินการหรือให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลของบุคคลดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างยิ่งและสมควรได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนโดยทั่วไป คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจเสนอคณะรัฐมนตรี (Cabinet)

²⁹ ข้อ 7. บุคคลที่จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดตามข้อ 6 (1) ต้องไม่มีลักษณะดังนี้

(1) เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมกระทำความผิดในเรื่องที่ตนให้ถ้อยคำ ทำคำร้อง ร้องทุกข์กล่าวโทษแจ้งเบาะแส หรือให้ข้อมูล

(2) เคยได้รับรางวัลหรือประโยชน์อื่นใดจากการกระทำหรือการดำเนินการในเรื่องเดียวกันจากคณะกรรมการ ป.ป.ท.

(3) เป็นการกระทำที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ

³⁰ ข้อ 8. บุคคลที่จะได้รับการพิจารณาให้ได้รับรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดตามข้อ 6 (2) ต้องไม่มีลักษณะดังนี้

(1) เป็นผู้ไม่ดำรงตนอยู่ในศีลธรรม

(2) เป็นผู้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการกระทำนั้น

(3) เป็นผู้มีส่วนได้เสียในการกระทำนั้น

เพื่อพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน (Salary promotion) และระดับตำแหน่งให้บุคคลนั้นเป็นกรณีพิเศษก็ได้³¹ และสำหรับวิธีการและขั้นตอนในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเสนอชื่อบุคคลที่สมควรได้รับรางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใด คณะอนุกรรมการพิจารณารางวัลตอบแทน การพิจารณาให้รางวัลตอบแทน หรือประโยชน์อื่นใดและการขอรับรางวัลตอบแทน หรือประโยชน์อื่นใดนั้นจะถูกกำหนดไว้ในระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการให้รางวัลตอบแทนหรือประโยชน์อื่นใดสำหรับการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2554

3.2.4 การกับบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยาน

สำหรับบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหา รายใด ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้กล่าวหา รายอื่น หากได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานในการวินิจฉัยข้อมูลการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐรายอื่นนั้น หากว่าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรจะกัมนั้นไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดีก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด³² และเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติให้กับบุคคลไว้เป็นพยานแล้วห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาหรือดำเนินการทางวินัยกับบุคคล ซึ่งถูกกัมนั้นไว้เป็นพยานนั้น และบุคคลนั้นอาจได้รับความช่วยเหลือตามสมควรจนคดีถึงที่สุด เว้นแต่บุคคลนั้นฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไข การกัมนั้นไว้เป็นพยาน³³ ทั้งนี้การคุ้มครองพยานนั้น จะได้รับความคุ้มครองทั้งตำแหน่งของพยานที่ดำรงตำแหน่งอยู่และการเลื่อนขั้นเงินเดือนรวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นด้วย เว้นแต่บุคคลนั้นไม่สมควรได้รับการคุ้มครอง เมื่อคำนึงถึงพฤติการณ์และ

³¹ มาตรา 56 ในกรณีบุคคลตามมาตรา 53 เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐและคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการดำเนินการ หรือให้ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลของบุคคลดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อการป้องกันและปราบปรามการทุจริตอย่างยิ่ง และสมควรได้รับการยกย่องให้เป็นแบบอย่างแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน และระดับตำแหน่ง ให้แก่บุคคลนั้น เป็นกรณีพิเศษก็ได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

³² มาตรา 58 วรรคหนึ่ง บุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหา รายใด ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นผู้กล่าวหา รายอื่น หากได้ให้ถ้อยคำหรือแจ้งเบาะแสหรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญในการที่จะใช้เป็นพยานในการวินิจฉัยข้อมูลการกระทำผิดของเจ้าหน้าที่ของรัฐรายอื่นนั้น หากว่าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรจะกัมนั้นไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดีก็ได้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่ คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

³³ มาตรา 58 วรรคสอง เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติให้กับบุคคลไว้เป็นพยานแล้วห้ามมิให้ดำเนินคดีอาญาหรือดำเนินการทางวินัยกับบุคคลซึ่งถูกกัมนั้นไว้เป็นพยานนั้น และบุคคลนั้นอาจได้รับความช่วยเหลือตามสมควรจนคดีถึงที่สุด เว้นแต่บุคคลนั้นฝ่าฝืนหลักเกณฑ์ วิธีการ หรือเงื่อนไข การกัมนั้นไว้เป็นพยานตามวรรคหนึ่ง

สภาพของการกระทำผิด หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขการกันไว้เป็นพยาน³⁴ สำหรับวิธีการและขั้นตอนในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกันบุคคลไว้เป็นพยานนั้นได้กำหนดไว้ในประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกันบุคคลหรือผู้ถูกกล่าวหาไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2560

3.2.5 อำนาจในการดำเนินการเพื่อปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการ

มาตรการในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐเกี่ยวกับอำนาจในการดำเนินการเพื่อปรับปรุงกฎหมาย (Law) กฎ (Rule) ข้อบังคับ หรือมาตรการ (Measure) ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 58/1 ของพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 โดยที่บัญญัติไว้ในหมวด 3/1 ซึ่งให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาดำเนินการตามมาตรา 17(2) โดยเร็ว กล่าวคือ เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ

(1) เมื่อปรากฏว่ากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการใดมีความล้าสมัย ขาดประสิทธิภาพ หรือขาดการบังคับใช้อย่างทั่วถึง เป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำทุจริตในภาครัฐ หรือเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์ หรือเป็นผลดีต่อทางราชการ

(2) เมื่อการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐไม่บรรลุผล เนื่องจากไม่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย หรือมาตรการอื่นๆ ที่จำเป็น³⁵

จากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าคณะกรรมการ ป.ป.ท.มีบทบาทในการนำเสนอกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับต่อคณะรัฐมนตรี เมื่อเห็นว่า ข้อกฎหมายดังกล่าว มีความล้าสมัย หรือขาดประสิทธิภาพแล้ว หรือมีช่องว่างของกฎหมายที่เอื้อให้กับบุคคลบางกลุ่มเข้าไปแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมาย หรือช่องว่างของกฎหมาย (Gap in the Law) ดังกล่าวมิได้มีกฎหมายบัญญัติไว้ให้เป็นความผิดกับบุคคลดังกล่าว ซึ่งถือว่ามีความสำคัญอย่างมาก

³⁴ มาตรา 58 วรรคสาม การคุ้มครองพยานตามวรรคสอง ย่อมได้รับความคุ้มครองทั้งตำแหน่งของพยานที่ดำรงตำแหน่งอยู่ และการเลื่อนขึ้นเงินเดือนรวมถึงสิทธิประโยชน์อื่นด้วย เว้นแต่บุคคลนั้น ไม่สมควรได้รับการคุ้มครอง เมื่อคำนึงถึงพฤติการณ์และสภาพของการกระทำผิด หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขการกันไว้เป็นพยาน

³⁵ มาตรา 58/1 ในกรณีดังต่อไปนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท.พิจารณาดำเนินการตามมาตรา 17(2) โดยเร็ว

- (1) เมื่อปรากฏว่ากฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการใดล้าสมัย ขาดประสิทธิภาพ หรือขาดการบังคับใช้อย่างทั่วถึงเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำทุจริตในภาครัฐ หรือเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดผลดีต่อราชการได้
- (2) เมื่อปรากฏว่าการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐไม่บรรลุผล เพราะไม่มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัย หรือมาตรการที่จำเป็น

ในการป้องกันการทุจริตที่สามารถเกิดขึ้นได้ในอนาคต โดยเฉพาะในยุคสมัยที่มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยี จึงเปรียบเสมือนการตีกรอบมิให้เจ้าหน้าที่มีโอกาสในการกระทำทุจริตหรือช่วยลดช่องทางการกระทำทุจริตนั่นเอง

3.2.6 อำนาจในการแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่ประชาชน

มาตรการในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐเกี่ยวกับอำนาจในการแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานบรรเทาความเดือดร้อน (Remedy) ให้แก่ประชาชน ได้บัญญัติไว้ใน มาตรา 58/2 ของพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2559 โดยที่บัญญัติไว้ใน หมวด 3/1 ซึ่งให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบเพื่อดำเนินการ ปรับปรุงแก้ไข ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าหน่วยงานของรัฐใด

(1) ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ หากสำนักงาน ป.ป.ท. เห็นว่ามีเหตุอันสมควร (Warrant) ให้สำนักงาน ป.ป.ท. แจ้งต่อคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป หรือ

(2) มีวิธีปฏิบัติ หรือการดำเนินงานที่เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้บริการ หรือประชาชนและต่อไปในทางทุจริตในภาครัฐ หรือ

(3) เป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย (Damage) แก่ทางราชการอย่างร้ายแรงให้สำนักงานแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นทราบ

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องสั่งการให้มีการตรวจสอบและดำเนินการแล้วแจ้งผลการดำเนินการ แล้วแจ้งผลการดำเนินการให้สำนักงาน ป.ป.ท. ทราบภายใน 60 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากจะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุง จะต้องกำหนดระยะเวลาที่จะดำเนินการแล้วเสร็จให้สำนักงาน ป.ป.ท. ทราบด้วย แต่ถ้าในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในเวลาที่กำหนด โดยไม่มีเหตุอันสมควรให้สำนักงาน ป.ป.ท. รายงานต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาตามมาตรา 17(1) หรือ (2) ต่อไป นั่นก็คือ เสนอแนะและให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการปรับปรุงกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ หรือมาตรการต่างๆ เพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ หรือเสนอแนะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน (Asset and Debt) ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ทั้งนี้หากว่ากรณีใดมีลักษณะต่อไปในทางทุจริตในภาครัฐให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รายงานให้คณะรัฐมนตรี

และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป³⁶ ซึ่งจากบทบัญญัติ ในมาตรา 58/2 เปรียบเสมือนเป็นการขับเคลื่อนธรรมาภิบาล (Good Governance) ในส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐและจะเป็นพลังขับเคลื่อนระบบราชการ แก้ไขปัญหาของประชาชน หรือปัญหาทุจริตอย่างแท้จริง ซึ่งแต่ก่อนสำนักงาน ป.ป.ท.จะต้องออกไปตรวจสอบกรณีดังกล่าวเอง ซึ่งไม่สามารถตรวจสอบได้ครบถ้วน ถ้าหากการตรวจสอบเกิดความไม่เข้าประชาชน ก็จะยิ่งเดือดร้อน แต่เมื่อมีบทบัญญัติดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ท.จะเป็นหน่วยงานที่เฝ้าคอยติดตาม ตรวจสอบควบคุมไปด้วย นับเป็นวิธีที่ครอบคลุมปัญหามากยิ่งขึ้น เพราะสามารถบังคับให้หน่วยงาน ราชการต้องตรวจสอบตัวเอง ดังนั้นกฎหมายมาตรานี้จะทำให้เกิดธรรมาภิบาลในระบบราชการได้อย่างแท้จริงและสามารถแก้ไขปัญหาการทุจริตในระยะยาวได้

3.2.7 อำนาจในการแจ้งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

มาตรการในการป้องกันการทุจริตในภาครัฐเกี่ยวกับอำนาจในการแจ้งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดิน (State Audit Office of the Kingdom of Thailand) ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 58/3 ของพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 โดยที่บัญญัติไว้ในหมวด 3/1 ซึ่งให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. สามารถแจ้งให้สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินดำเนินการตามอำนาจหน้าที่

³⁶ มาตรา 58/2 เมื่อความปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐใดมีวิธีปฏิบัติหรือการดำเนินการที่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ให้สำนักงานแจ้งให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐทราบเพื่อดำเนินการ ปรับปรุงแก้ไขต่อไป

- (1) ไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ
- (2) เป็นเหตุให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้ใช้บริการ หรือประชาชน ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท.กำหนด
- (3) เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง

ในกรณีตาม (1) หากสำนักงานเห็นว่ามีความสมควร ให้สำนักงานแจ้งคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

เมื่อได้รับแจ้งตามวรรคหนึ่ง หัวหน้าหน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ต้องสั่งการให้มีการตรวจสอบและดำเนินการ แล้วแจ้งผลการดำเนินการให้สำนักงานทราบภายในหกสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้ง หากจะต้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงต้องกำหนดระยะเวลาที่จะดำเนินการแล้วเสร็จให้สำนักงานป.ป.ท. ทราบด้วย ในกรณีที่หัวหน้าหน่วยงานของรัฐไม่ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขภายในกำหนดเวลาดังกล่าวโดยไม่มีเหตุอันสมควร ให้สำนักงาน ป.ป.ท.รายงานคณะกรรมการ ป.ป.ท.เพื่อพิจารณาตามมาตรา 17(1) หรือ (2) ต่อไป ทั้งนี้หากกรณีใด มีลักษณะต่อไปในทางทุจริตในภาครัฐให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รายงานให้คณะรัฐมนตรีและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทราบ เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ต่อไป ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือสำนักงาน ป.ป.ท. พบว่าการดำเนินโครงการใดมีการกำหนดวงเงินที่สูงเกินที่เป็นจริงหรือไม่คุ้มค่า³⁷ ซึ่งจากบทบัญญัติในมาตรา 58/3 เป็นบทบัญญัติที่ให้อำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ท. สามารถส่งเรื่องที่สงสัยว่ามีการใช้งบประมาณ (Budget) ที่ไม่โปร่งใส เช่น เป็นโครงการที่ไม่คุ้มค่ากับเงินงบประมาณที่ตั้งไว้ โดยสามารถส่งต่อให้หน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญในการตรวจเรื่องงบประมาณแผ่นดิน (National budget) ในการตรวจสอบว่าโครงการดังกล่าว มีความคุ้มค่า หรือสมเหตุสมผลกับเงินงบประมาณที่ตั้งไว้หรือไม่

3.3. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในขั้นตอนก่อนการไต่สวนข้อเท็จจริง

การดำเนินการในขั้นตอนนี้สามารถเรียกอีกอย่างหนึ่งได้ว่าเป็นขั้นตอนการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่ การรับเรื่องกล่าวหา การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานและการเสนอความเห็นการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานต่อผู้บังคับบัญชา โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.3.1. การรับเรื่องกล่าวหา

เป็นขั้นตอนเริ่มแรกในการนำเรื่องกล่าวหาเข้าสู่กระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริง เพื่อพิจารณาชี้มูลความผิดเจ้าหน้าที่รัฐของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เมื่อมีพฤติการณ์ที่บ่งบอกว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐได้กระทำการทุจริตต่อหน้าที่ หรือประพฤติมิชอบตามความหมายตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2551 กำหนดไว้ผู้กล่าวหาอาจนำเรื่องดังกล่าวเข้าร้องเรียนและกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐตามช่องทางที่กฎหมายกำหนดไว้ กล่าวคือ ผู้กล่าวหาอาจมาแจ้งเรื่องเกี่ยวกับการกระทำทุจริตนั้นต่อสำนักงาน ป.ป.ท. ด้วยตนเอง หรือด้วยวิธีการอื่น ๆ เช่น ส่งมาทางไปรษณีย์ หรือร้องเรียนกล่าวหาผ่านโทรศัพท์สายด่วนที่ทางสำนักงาน ป.ป.ท. ได้จัดช่องทางการติดต่อไว้เพื่อความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้กล่าวหา รวมทั้งผู้กล่าวหาอาจเข้าร้องทุกข์กับพนักงานสอบสวน (Inquiry Official) และเมื่อพนักงานสอบสวนได้พิจารณาแล้ว พนักงานสอบสวนก็จะส่งเรื่องกล่าวหา นั้นมาให้สำนักงาน ป.ป.ท.

³⁷ มาตรา 58/3 ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือสำนักงาน ป.ป.ท. พบว่าการดำเนินโครงการใดมีการกำหนดวงเงินที่สูงเกินที่เป็นจริงหรือไม่คุ้มค่า ให้แจ้งให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

รับผิดชอบดำเนินการต่อไป โดยที่เงื่อนไขในการรับเรื่องกล่าวหาเพื่อนำมาซึ่งการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีทั้งหมด 4 กรณี ดังต่อไปนี้

1) กรณีมีเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ

เมื่อมีผู้กล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ใดได้กระทำความผิด หรือมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกับการกระทำความผิดอันเกี่ยวกับการกระทำทุจริตต่อหน้าที่ หรือประพฤติมิชอบในภาครัฐ ผู้กล่าวหาอาจกล่าวหาเป็นวาจา (made orally) หรือหนังสือ (in writing) ก็ได้ ในกรณีที่กล่าวหาด้วยวาจา พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. จะต้องบันทึกคำกล่าวหา และจัดให้มีการลงลายมือชื่อของผู้กล่าวหาในบันทึกการกล่าวหา ซึ่งหากผู้กล่าวหาไม่ประสงค์จะเปิดเผยตน พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ก็ห้ามเปิดเผยชื่อ หรือที่อยู่ รวมถึงหลักฐานอื่นใดที่เป็นการสำแดงตัวของผู้กล่าวหาและในกรณีที่กล่าวหาเป็นหนังสือ ผู้กล่าวหาจะต้องลงชื่อและที่อยู่ของตน แต่หากผู้กล่าวหาจะไม่ลงชื่อและที่อยู่ของตนต้องระบุพฤติการณ์แห่งการกระทำเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งถูกกล่าวหาและพยานหลักฐานเบื้องต้นไว้ให้เพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้³⁸

2) กรณีมีเหตุสงสัย (Suspect)

คณะกรรมการ ป.ป.ท. สามารถเป็นผู้เริ่มต้นกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ด้วยตนเอง โดยมีต้องรอให้มีบุคคลใดร้องเรียนกล่าวหาก่อน โดยคณะกรรมการ ป.ป.ท. สามารถดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้ หากมีพฤติการณ์ หรือเหตุการณ์อันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำทุจริตในภาครัฐ³⁹ อาจกล่าวได้ว่าการกำหนดบทบัญญัติกฎหมายในลักษณะเช่นนี้ทำให้คณะกรรมการ

³⁸ มาตรา 24 การกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำการหรือเกี่ยวข้องกับการทุจริตในภาครัฐ จะทำด้วยวาจาหรือทำเป็นหนังสือก็ได้

ในกรณีที่กล่าวหาด้วยวาจาให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. บันทึกคำกล่าวหาและจัดให้ลงลายมือชื่อผู้กล่าวหาในบันทึกการกล่าวหาไว้ และในกรณีที่ผู้กล่าวหาไม่ประสงค์จะเปิดเผยตน ห้ามไม่ให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เปิดเผยชื่อหรือที่อยู่ รวมทั้งหลักฐานอื่นใดที่เป็นการสำแดงตัวของผู้กล่าวหา

ในกรณีที่กล่าวหาเป็นหนังสือ ผู้กล่าวหาจะต้องลงชื่อและที่อยู่ของตน แต่หากผู้กล่าวหาจะไม่ลงชื่อและที่อยู่ของตนต้องระบุพฤติการณ์แห่งการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งถูกกล่าวหาและพยานหลักฐานเบื้องต้นไว้ให้เพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้

³⁹ มาตรา 23 ภายใต้อำนาจมาตรา 25 และมาตรา 26 เมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

ป.ป.ท. มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการสอดส่องและตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งหากคณะกรรมการ ป.ป.ท. พบเห็นการกระทำใดที่มีเหตุอันควรต้องสงสัย คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็มีอำนาจในการเริ่มดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงภายใต้หลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดได้

3) กรณีได้รับเรื่องจากพนักงานสอบสวน (Inquiry Official)

ผู้กล่าวหาอาจเข้ากล่าวหาเกี่ยวกับการกระทำทุจริตในภาครัฐของเจ้าหน้าที่ต่อพนักงานสอบสวนก่อนได้ โดยไม่จำเป็นต้องร้องเรียนกล่าวหาต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยเฉพาะ ทั้งนี้กรณีพนักงานสอบสวนได้รับเรื่องกล่าวหาจากผู้กล่าวหาแล้ว หากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำทุจริตในภาครัฐพนักงานสอบสวนจะต้องส่งเรื่องกล่าวหาร้องเรียนให้กับคณะกรรมการ ป.ป.ท. ภายใน 30 วันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์ หรือกล่าวโทษ เพื่อให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาและดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ต่อไป อย่างไรก็ตามเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้รับเรื่องมาจากพนักงานสอบสวนแล้ว หากพิจารณาแล้วว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็ต้องดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป แต่คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนเรื่องดังกล่าวไปก่อนแล้วจึงส่งสำนวนการสอบสวนมาให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็ได้⁴⁰

4) กรณีได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช.⁴¹

เนื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ถือเป็นองค์กรหลักที่ปฏิบัติการกิจในด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ซึ่งได้ดำเนินการมาเป็นระยะเวลาพอสมควรก่อนหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะถูกแต่งตั้งขึ้น ดังนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีเรื่องร้องเรียนกล่าวหาที่ค้างสะสมอยู่ในกระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงจำนวนมาก ต่อมาเมื่อมีการแก้ไขและเปลี่ยนแปลงกฎหมายในเรื่องอำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงส่งผลให้เรื่องกล่าวหาที่ไม่อยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตกอยู่ในอำนาจความรับผิดชอบของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

๑๗๑

๑๗๑

⁴⁰ มาตรา 30 ในกรณีที่มีการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ อันเนื่องมาจากการกระทำทุจริตในภาครัฐ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป

๑๗๑

๑๗๑

⁴¹ มาตรา 23 ภายใต้บังคับมาตรา 25 และมาตรา 26 เมื่อมีกรณีดังต่อไปนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

๑๗๑

๑๗๑

(4) เมื่อได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง

๑๗๑

๑๗๑

ทั้งนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ท. จึงต้องรับเรื่องกล่าวหาเดิมที่ค้างมาจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ประกอบกับเรื่องกล่าวหาใหม่ ๆ ที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่าอยู่ในอำนาจของ คณะกรรมการ ป.ป.ท. คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็สามารถส่งเรื่องกล่าวหาให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รับผิดชอบดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นสมควร

5) กรณีได้รับเรื่องจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมายให้ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดแทน

เนื่องจากกรณีดังกล่าวคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจในการมอบหมายคดีที่อยู่ในความ รับผิดชอบให้กับคณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดแทนโดย คณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจไต่สวนและวินิจฉัยว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรอยผิดปกติ (Illicit Enrichment) กระทำ ความผิดฐาน ทุจริตต่อ หน้าที่(Malpractice) หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ (Malfeasance In Office) หรือ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม เพื่อดำเนินการต่อไปตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต⁴² ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่จะต้องจัดให้มี มาตรการ หรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ (Effective) เกิดความรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม ในกรณีจำเป็น (Necessity) จะมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ และอำนาจเกี่ยวข้องกับการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่มีใช่ เป็นความผิดร้ายแรง หรือที่เป็นการกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับ หรือกำหนดให้พนักงาน เจ้าหน้าที่ของหน่วยธุรการของคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เป็นผู้ดำเนินการสอบสวน หรือไต่สวนเบื้องต้น ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ใน พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตก็ได้⁴³

⁴² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560. มาตรา 234 คณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการ ทุจริตแห่งชาติมีหน้าที่และอำนาจดังต่อไปนี้

๑ล๑

๑ล๑

- (2) ไต่สวนและวินิจฉัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐรั่วรอยผิดปกติ กระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ หรือกระทำ ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรมเพื่อดำเนินการต่อไป ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

๑ล๑

๑ล๑

⁴³ มาตรา 234 วรรคท้าย “ในการปฏิบัติหน้าที่ตาม (1) (2) และ (3) ให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ป้องกันและ ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติที่จะต้องจัดให้มีมาตรการหรือแนวทางที่จะทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีประสิทธิภาพ เกิดความรวดเร็ว สุจริต และเที่ยงธรรม ในกรณีจำเป็นจะมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่และอำนาจ

และในวันที่ 21 กรกฎาคม 2561 ได้มีการประกาศในราชกิจจานุเบกษาของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต 2561 และมีผลใช้บังคับในวันถัดไป คือวันที่ 22 กรกฎาคม 2561 ซึ่งมีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการมอบหมายให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงและชี้มูลความผิดกรณีเจ้าหน้าที่รัฐกระทำความผิดเกี่ยวกับการทุจริต แทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ความว่า ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนาจการระดับสูง หรือเทียบเท่าลงมามีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง ทั้งนี้บรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับเรื่องตามวรรคหนึ่งให้สำนักงานดำเนินการส่งเรื่องที่ได้รับไว้ให้สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เพื่อดำเนินการต่อไปภายในสามสิบวันนับแต่วันที่สำนักงานได้รับเรื่อง

การเทียบตำแหน่งตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด⁴⁴

เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรงหรือที่เป็น การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐบางระดับหรือกำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ของหน่วยธุรการของคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการสอบสวนหรือไต่สวนเบื้องต้นตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตก็ได้”

⁴⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561

มาตรา 62 ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งดำรงตำแหน่งตั้งแต่อำนาจการระดับสูงหรือเทียบเท่าลงมามี กรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง ทั้งนี้ บรรดาที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมอบหมายให้ คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตดำเนินการแทนคณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับเรื่องตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักงานดำเนินการส่งเรื่องที่ได้รับไว้ให้ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเพื่อดำเนินการต่อไปภายในสามสิบวันนับแต่ วันที่สำนักงานได้รับเรื่อง

การเทียบตำแหน่งตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด

เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่งให้เกิดความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะวางหลักเกณฑ์การดำเนินการไต่สวนและการชี้มูลของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ในภาครัฐและสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐให้สอดคล้องกับการดำเนินการ ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ก็ได้

ซึ่งจากบทบัญญัติดังกล่าวทำให้ตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2561 เป็นต้นไป คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่มีอำนาจในการรับเรื่องเกี่ยวกับการกระทำทุจริต ถือเสมือนว่าสำนักงาน ป.ป.ท. มีหน้าที่ในการบริหารจัดการทางธุรการ (Administration) เกี่ยวกับเรื่องที่ยื่นร้องเรียนได้เข้ามา ยื่นด้วยตนเองที่สำนักงาน ป.ป.ท. หรือเป็นเรื่องที่ยื่นร้องเรียนผ่านระบบไปรษณีย์ (Postal System) โดยเสนอเรื่องดังกล่าวต่อผู้บังคับบัญชาเพื่อรวบรวมส่งต่อไปให้กับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งจะกล่าวได้ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีหน้าที่รับเรื่องร้องเรียนจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. มอบหมาย (Assign) มาให้เท่านั้นและเป็นการขยายกรอบอำนาจในการรับเรื่องเป็นตั้งแต่ อำนาจการระดับสูง หรือเทียบเท่าลงมา มีกรณีถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด หรือเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดในเรื่องที่มีใช่เป็นความผิดร้ายแรง (Not severe disciplinary offense) ซึ่งกรณีการพิจารณาว่าเป็นเรื่องร้ายแรงหรือไม่นั้นก็ขึ้นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

3.3.2. การแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน

เมื่อสำนักงาน ป.ป.ท. ได้รับเรื่องกล่าวหาตามหัวข้อ 3.3.1. แล้ว เรื่องกล่าวหาดังกล่าวก็จะ เข้าสู่กระบวนการของการตรวจสอบและแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานในเบื้องต้น เพื่อตรวจสอบและวิเคราะห์ว่าเรื่องกล่าวหาที่ได้รับมานั้นเป็นไปตามกฎหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ และอยู่ในกำหนดอายุความ (Prescription) ของคดีหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการ ได้สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้ โดยในชั้นแรกเรื่องกล่าวหาร้องเรียน จะส่งมายังศูนย์รับเรื่องร้องเรียนเพื่อออกเลขสำนวนคดีและต่อมาศูนย์รับเรื่องร้องเรียนก็จะพิจารณา เรื่องกล่าวหาว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของส่วนงานใดในสำนักงาน ป.ป.ท. ทั้งนี้ หน่วยงาน ที่รับผิดชอบดำเนินการตามกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องกล่าวหาแบ่งออกเป็นสำนักงานปราบปราม การทุจริตในภาครัฐ 1-5 ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร⁴⁵ กองอำนาจการต่อต้าน การทุจริต ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในกรณีที่มีความผิดเกิดขึ้นต่อเนื่องหลายพื้นที่ หรือความผิดเดียว แต่กระทำหลายพื้นที่ หรือความผิดที่มีผู้เกี่ยวข้อง อยู่ในหลายหน่วยงาน หรือคดีทุจริตที่มีผลกระทบ

ในการดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐดำเนินการตามกำหนดระยะเวลาที่กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้

⁴⁵ กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ พ.ศ. 2560, ประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 109 ก วันที่ 19 ตุลาคม 2560,

ข้อ 11.กองปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ 1-5 มีหน้าที่และอำนาจในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครดังต่อไปนี้

ต่อสังคม (Social Impact) อย่างกว้างขวาง⁴⁶ และการดำเนินการทางวินัยกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ และสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐเขตพื้นที่ 1-9 ซึ่งจะมีรายละเอียดตามที่ นายกรัฐมนตรีประกาศกำหนด (ประกาศกระทรวงยุติธรรมเรื่อง กำหนดเขตพื้นที่ของสำนักงาน ป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขตพื้นที่ 1-9)⁴⁷ จากนั้นเมื่อสำนักงานผู้รับผิดชอบ

⁴⁶ ข้อ 14.กองอำนวยการต่อต้านการทุจริต มีหน้าที่และอำนาจ ดังต่อไปนี้

(1) ดำเนินการเกี่ยวกับเรื่องร้องเรียน การกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการหรือเกี่ยวข้องกับ การทุจริตในภาครัฐ หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการทุจริตในภาครัฐหรือที่มีการร้องทุกข์ กล่าวโทษกับพนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเนื่องมาจากการกระทำทุจริตในภาครัฐ หรือที่คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติส่งเรื่องให้ดำเนินการได้สวนข้อเท็จจริง หรือที่ คณะรัฐมนตรีหรือนายกรัฐมนตรีมอบหมายให้ดำเนินการ ในกรณีที่ความผิดเกิดขึ้นต่อเนื่องหลายพื้นที่ หรือ ความผิดเดียวแต่กระทำหลายพื้นที่ หรือความผิดที่มีผู้เกี่ยวข้องอยู่ในหลายหน่วยงาน หรือคดีทุจริตที่มีผลกระทบต่อสังคมอย่างกว้างขวาง

๑๗๑

๑๗๑

⁴⁷ ประกาศกระทรวงยุติธรรม เรื่องกำหนดเขตพื้นที่ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขต พื้นที่ 1-9 พ.ศ.2555 ประกาศราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 129 ตอนพิเศษที่ 57 ง วันที่ 28 มีนาคม 2555.

๑๗๑

๑๗๑

1. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขตพื้นที่ 1 มีอำนาจหน้าที่ในเขตพื้นที่จังหวัด ปทุมธานี ชัยนาท นนทบุรี พระนครศรีอยุธยา ลพบุรี สิงห์บุรี สมุทรปราการ สระบุรี และอ่างทอง
2. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขตพื้นที่ 2 มีอำนาจหน้าที่ในเขตพื้นที่จังหวัด ชลบุรี จันทบุรี ฉะเชิงเทรา ตราด นครนายก ปราจีนบุรี สระแก้ว และระยอง
3. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขตพื้นที่ 3 มีอำนาจหน้าที่ในเขตพื้นที่จังหวัด นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ยโสธร สุรินทร์ ศรีสะเกษ อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี
4. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขตพื้นที่ 4 มีอำนาจหน้าที่ในเขตพื้นที่จังหวัด ขอนแก่น กาฬสินธุ์ มุกดาหาร มหาสารคาม เลย นครพนม ร้อยเอ็ด สกลนครหนองบัวลำภู หนองคาย และอุดรธานี
5. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขตพื้นที่ 5 มีอำนาจหน้าที่ในเขตพื้นที่จังหวัด เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน น่าน พะเยาแพร่ ลำพูน และลำปาง
6. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขตพื้นที่ 6 มีอำนาจหน้าที่ในเขตพื้นที่จังหวัด พิษณุโลก กำแพงเพชร ตาก นครสวรรค์ พิจิตร เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี
7. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขตพื้นที่ 7 มีอำนาจหน้าที่ในเขตพื้นที่จังหวัด นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี สมุทรสงครามและสมุทรสาคร
8. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขตพื้นที่ 8 มีอำนาจหน้าที่ในเขตพื้นที่จังหวัด สุราษฎร์ธานี กระบี่ ชุมพร ภูเก็ต นครศรีธรรมราช พังงา และระนอง

ได้รับเรื่องกล่าวหาจากศูนย์รับเรื่องราวแล้วก็ต้องวิเคราะห์เรื่องกล่าวหาว่าอยู่ในขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือไม่ หากวิเคราะห์แล้วว่าเรื่องกล่าวหาอยู่ในขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็ให้ดำเนินการสรุปเรื่อง และดำเนินการขั้นต่อไป แต่หากไม่ใช่เรื่องที่อยู่ในขอบเขตอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ท. คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็ให้สรุปเรื่องแล้วมีความเห็นให้ส่งเรื่องกล่าวหาดังกล่าวไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีอำนาจรับผิดชอบแทน ซึ่งอาจจะเป็นพนักงานสอบสวน หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นต้น

การวิเคราะห์เรื่องกล่าวหา นั้น จะต้องวิเคราะห์ใน 4 ประเด็นหลัก ได้แก่ สถานะของผู้ถูกกล่าวหา (status of the accused) อำนาจหน้าที่ (Authority) การกระทำความผิด (Offense) และความเสียหาย (Damage) ที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าก่อนที่สำนักงาน ป.ป.ท. จะรับเรื่องกล่าวหาเรื่องใดเพื่อดำเนินการได้สวนข้อเท็จจริงจะต้องมีการวิเคราะห์ก่อนว่าผู้กระทำความผิดเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายหรือไม่และเจ้าหน้าที่ที่ถูกกล่าวหาในกรณีนั้นหรือไม่ว่ากล่าวคือการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2551 ซึ่งอยู่ในขอบเขตอำนาจการวินิจฉัยและชี้มูลความผิดของคณะกรรมการ ป.ป.ท. นั้น จะต้องเป็นการกระทำที่เจ้าหน้าที่รัฐมีหน้าที่เกี่ยวกับกรณีนั้นด้วย หากเป็นเรื่องที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาไม่มีอำนาจหน้าที่ การกระทำนั้นก็ไม่เข้าตามความหมายของทุจริตในภาครัฐ (Corruption in Public Sector) หรือ ทุจริตต่อหน้าที่ (Corruption in Office) และประพฤติมิชอบ (Misconduct) ซึ่งมาตรา 3 กำหนดไว้ แม้ว่าลักษณะของการกระทำจะเข้าข่ายว่ากระทำการทุจริตแต่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็จะไม่รับดำเนินการได้สวนข้อเท็จจริง

นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาด้วยว่ากล่าวหาเป็นไปตามบทบัญญัติกฎหมาย มาตรา 24 หรือไม่ว่ากล่าวหาเจ้าหน้าที่ด้วยวาจา หรือการกล่าวหาเจ้าหน้าที่โดยทำเป็นหนังสือนั้นผู้กล่าวหาได้ให้รายละเอียดหรือข้อมูลที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ประการใดหรือไม่ เพื่อให้เพียงพอต่อการดำเนินการได้สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้ มิเช่นนั้นแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็ไม่สามารถดำเนินการทางกฎหมายหรือดำเนินการการได้สวนข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อเอาผิดกับเจ้าหน้าที่ได้อย่างเที่ยงตรงและเป็นธรรม (Fairness) เนื่องจากไม่มีรายละเอียดที่ชัดเจนและเพียงพอต่อการดำเนินการ⁴⁸

9. สำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ เขตพื้นที่ 9 มีอำนาจหน้าที่ในเขตพื้นที่จังหวัดสงขลา ตรัง นราธิวาส ปัตตานี พัทลุง ยะลา และสตูล

⁴⁸ ศรียา ห่านศรีสุข. (2558). *การศึกษาเปรียบเทียบกระบวนการได้สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 88.

3.3.3 การเสนอความเห็นการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานต่อผู้บังคับบัญชา

เมื่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบและวิเคราะห์เรื่องกล่าวหาเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก็จะต้องสรุปเรื่องและรายงานการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเบื้องต้นต่อผู้บังคับบัญชา (Commander) เป็นลำดับขั้น ดังนี้

1) เสนอต่อเลขาธิการสำนักงาน ป.ป.ท.

คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้เลขาธิการ ป.ป.ท. เป็นผู้พิจารณารับหรือไม่รับเรื่องไว้พิจารณาก็ได้ แล้วรายงานให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบ⁴⁹ ซึ่งเลขาธิการอาจมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงเบื้องต้นตามที่เห็นสมควรก็ได้⁵⁰ โดยให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันและต้องจัดทำรายงานการตรวจสอบเบื้องต้นเสนอเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยเร็ว อย่างไรก็ตามก็ยังสามารถขอขยายเวลา (Extended) ได้ตามความจำเป็น⁵¹

⁴⁹ มาตรา 29 คณะกรรมการ ป.ป.ท.อาจมอบหมายให้เลขาธิการ เป็นผู้พิจารณารับหรือไม่รับเรื่องใดไว้พิจารณาตามมาตรา 26 หรือมาตรา 27 แล้วรายงานให้คณะกรรมการ ป.ป.ท.ทราบ ทั้งนี้ตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท.กำหนด

⁵⁰ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยการมอบหมายให้เลขาธิการเป็นผู้พิจารณารับหรือไม่รับเรื่องไว้พิจารณา พ.ศ. 2554, ประกาศราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 128 ตอนที่ 93 ก วันที่ 21 ธันวาคม 2554,

ข้อ 4.เมื่อมีการกล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐกระทำการหรือเกี่ยวข้องกับกระทำการทุจริตในภาครัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้เลขาธิการเป็นผู้พิจารณารับหรือไม่รับเรื่องใดไว้พิจารณาตามระเบียบนี้

ในการดำเนินการตามวรรคหนึ่ง เลขาธิการอาจมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นตามที่เห็นสมควรก็ได้

⁵¹ ข้อ 10.ให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ที่ได้รับมอบหมายตามข้อ 4 วรรคสองจัดทำรายงานการตรวจสอบเบื้องต้นเสนอเลขาธิการ โดยเร็ว เพื่อประกอบการพิจารณาสั่งรับหรือไม่รับเรื่อง โดยอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังนี้

- (1) ชื่อผู้กล่าวหา
- (2) ชื่อผู้ถูกกล่าวหา
- (3) ข้อกล่าวหาและพฤติการณ์ตามข้อกล่าวหา
- (4) พยานหลักฐานเบื้องต้นที่ได้จากการตรวจสอบข้อเท็จจริง
- (5) กฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- (6) อายุความ
- (7) ความเห็นของผู้ได้รับมอบหมาย

2) เสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาสั่งการ

เมื่อเลขาธิการมีคำสั่งรับหรือไม่รับเรื่องกล่าวหา (not accept the allegation) ก็ให้รายงานคณะกรรมการ ป.ป.ท. รับทราบโดยเร็ว เพื่อดำเนินการต่อไปและกรณีที่มีคำสั่งรับเรื่องใดไว้พิจารณา เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อแต่งตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง หรือมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือมูลความผิด⁵²

อาจกล่าวได้ว่าแม้เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีความเห็นให้รับเรื่องกล่าวหาแล้ว อย่างไรก็ตามยังไม่ถือว่าเสร็จสิ้นกระบวนการรับเรื่องกล่าวหา เนื่องจากเรื่องกล่าวหาที่รับมานั้นจะต้องนำเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาเสียก่อน ซึ่งหากคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีความเห็นให้รับเรื่องไว้ดำเนินการ กรณีดังกล่าวจึงเรียกได้ว่าเรื่องกล่าวหาที่รับมานั้นได้เข้าสู่กระบวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. อย่างแท้จริง ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าเรื่องดำเนินการทุกเรื่องที่ยังมาสำนักงาน ป.ป.ท. จะต้องผ่านความเห็นชอบ (Approval) และได้รับการอนุมัติจากคณะกรรมการ ป.ป.ท. แทบเสียทั้งสิ้น

สำหรับเงื่อนไขในการรับ หรือพิจารณาเรื่องกล่าวหาของคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) เรื่องกล่าวหาที่ต้องส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่มีอำนาจรับไว้ดำเนินการด้วยตนเอง⁵³ ได้แก่

(8) ความเห็นของผู้บังคับบัญชาของผู้ได้รับมอบหมาย (ถ้ามี)

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ได้รับมอบหมายดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันและให้เลขาธิการขยายระยะเวลาได้ตามความจำเป็น โดยต้องบันทึกเหตุจำเป็นไว้ด้วย

⁵² ข้อ 11. เมื่อเลขาธิการมีคำสั่งรับหรือไม่รับตามข้อ 6 ข้อ 7 และข้อ 8 แล้ว ให้รายงานคณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบโดยเร็วเพื่อดำเนินการต่อไป

กรณีที่เลขาธิการมีคำสั่งรับเรื่องใดไว้พิจารณา ให้เลขาธิการเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อแต่งตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงหรือมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือมูลความผิดด้วยก็ได้

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติเป็นประการใด ให้เลขาธิการแจ้งเป็นหนังสือให้ผู้กล่าวหาทราบ
⁵³ มาตรา 25 ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องกล่าวหาที่รับไว้ดังต่อไปนี้ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการต่อไป

(1) เรื่องกล่าวหาบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐแต่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ก) เรื่องกล่าวหาบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ (not an state official) แต่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ข) เรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่ากระทำความผิดร่วมกับบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่เป็นบุคคลซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ค) เรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีคำสั่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา

2) เรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่มีอำนาจรับหรือพิจารณา⁵⁴ ได้แก่

ก) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณา หรือ ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว (finally been decided)

ข) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้วและไม่มีพยานหลักฐานใดใหม่(no new evidence) ซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งคดี

ค) เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกฟ้องเป็นคดีอาญาในประเด็นเดียวกันและศาลได้ประทับฟ้องหรือพิพากษาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว โดยไม่มีการถอนฟ้องหรือทิ้งฟ้อง หรือเป็นกรณีที่ศาลยังมิได้วินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดี

ง) เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนถูกกล่าวหาเกินกว่า 5 ปี

3) เรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่รับ หรือสั่งจำหน่ายเรื่อง⁵⁵ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจใช้ดุลพินิจ (Discretionary Power) ในการสั่งไม่รับหรือสั่งจำหน่ายเรื่องกล่าวหาได้ตามมาตรา 27 ในกรณีดังต่อไปนี้

(2) เรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่ากระทำความผิดร่วมกับบุคคลซึ่งมิใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่เป็นบุคคลซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

(3) เรื่องกล่าวหาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. แจ้งให้ส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณา

ฯลฯ

ฯลฯ

⁵⁴ มาตรา 26 ห้ามมิให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. รับหรือพิจารณาเรื่อง ดังต่อไปนี้

(1) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. รับไว้พิจารณาหรือ ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาด

(2) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้วินิจฉัยเสร็จเด็ดขาดแล้ว และไม่มีพยานหลักฐานใหม่ซึ่งเป็นสาระสำคัญแห่งคดี

(3) เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาถูกฟ้องคดีเป็นคดีอาญาในประเด็นเดียวกันและศาลประทับฟ้องหรือพิพากษาหรือมีคำสั่งเสร็จเด็ดขาดแล้ว โดยไม่มีการถอนฟ้องหรือทิ้งฟ้องหรือเป็นกรณีที่ศาลยังไม่ได้อำนาจวินิจฉัยในเนื้อหาแห่งคดี

(4) เรื่องที่ผู้ถูกกล่าวหาพ้นจากการเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อนถูกกล่าวหาเกินกว่าห้าปี

ก) เรื่องที่ไม่ระบุพยานหลักฐาน (not indicate evidences) หรือพฤติการณ์แห่งการกระทำที่ชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง

ข) เรื่องที่ล่วงเลยมาเป็นระยะเวลา 5 ปีนับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหาและไม่สามารถหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะสามารถดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้

ค) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าไม่ใช่เป็นการกระทำผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง (not sever disciplinary offense)

ง) เรื่องที่องค์กรบริหารงานบุคคล หรือหน่วยงานของรัฐกำลังพิจารณา หรือได้พิจารณาเป็นที่ยุติแล้วและไม่มีเหตุแสดงให้เห็นว่าการพิจารณานั้นไม่ชอบ

ตามที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กน้อย หรือเรื่องสำคัญก็จะต้องผ่านความเห็นชอบของที่ประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ท. ก่อนเสมอ เช่นเดียวกันกับการสั่งรับหรือไม่รับพิจารณาเรื่องกล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะเป็นผู้ให้ความเห็นชอบและมีมติรับเรื่องกล่าวหาเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง กล่าวคือ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้พิจารณาเรื่องกล่าวหาที่ได้รับมาประกอบกับพยานหลักฐานในเบื้องต้น คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมีคำสั่งได้ 3 ประการ ดังนี้

หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าเรื่องกล่าวหาที่ได้รับไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่และไม่มีมูล คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะสั่งไม่รับ หรือจำหน่ายเรื่องกล่าวหา หรือมีคำสั่งให้เรื่องกล่าวหาตกไป ซึ่งถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควร คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแจ้งคำสั่งไปยังผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้ถูกกล่าวหาเพื่อให้ดำเนินการตามหน้าที่โดยเร็ว และแจ้งผลการดำเนินการให้ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบเรื่อง⁵⁵ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมีความเห็นสมควรให้ดำเนินการเป็นอย่างอื่นได้ กล่าวคือ หากเห็นว่าเรื่องกล่าวหานั้นอยู่ในอำนาจหน้าที่

⁵⁵ มาตรา 27 คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะไม่รับหรือสั่งจำหน่ายเรื่องที่มีลักษณะดังต่อไปนี้ก็ได้

- (1) เรื่องที่ไม่ระบุพยานหลักฐานหรือระบุพฤติการณ์แห่งการกระทำที่ชัดเจนเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงได้
- (2) เรื่องที่ล่วงเลยมาแล้วเกินห้าปีนับแต่วันเกิดเหตุจนถึงวันที่มีการกล่าวหาและเป็นเรื่องที่ไม่อาจหาพยานหลักฐานเพียงพอที่จะดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไปได้
- (3) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าไม่ใช่เป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง
- (4) เรื่องที่องค์กรบริหารงานบุคคลหรือหน่วยงานของรัฐกำลังพิจารณาอยู่หรือได้พิจารณาเป็นที่ยุติแล้ว แล้วไม่มีเหตุแสดงให้เห็นว่าการพิจารณานั้นไม่ชอบ

⁵⁶ มาตรา 28 เรื่องใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่รับหรือสั่งจำหน่ายตามมาตรา 27(1) (2) หรือ (3) ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาเห็นสมควรให้แจ้งผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่โดยเร็วและแจ้งผลการดำเนินการให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบ

ความรับผิดชอบ (Accountability) ของหน่วยงานอื่น ก็ให้ส่งเรื่องกล่าวหาดังกล่าวให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการต่อไป กรณีตัวอย่างเช่น เรื่องกล่าวหาที่พนักงานสอบสวนส่งมายังคณะกรรมการ ป.ป.ท. ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่ใช่เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงตามมาตรา 23 หรือเป็นเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องห้ามมิให้รับ หรือพิจารณาตามมาตรา 26 คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจส่งเรื่องกลับไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Criminal Procedure Code) ต่อไป⁵⁷ และหากพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีตามมาตรา 23 และมาตรา 26 (4) คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็มีอำนาจส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาดำเนินการต่อไป⁵⁸

3.4. อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ในขั้นตอนการไต่สวนข้อเท็จจริง

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่รัฐว่ากระทำการทุจริตในภาครัฐเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องเริ่มดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว (Quickly)⁵⁹ โดยจำแนกได้ทั้งหมด 6 ขั้นตอนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.4.1 การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการ เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแทน หรือมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. แสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐาน

⁵⁷ มาตรา 31 วรรคหนึ่ง “เรื่องที่พนักงานสอบสวนส่งมายังคณะกรรมการ ป.ป.ท.ตามมาตรา 30 ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท.พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นกรณีดังต่อไปนี้ ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท.ส่งเรื่องกลับไปยังพนักงานสอบสวนเพื่อดำเนินการตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาต่อไป”

⁵⁸ มาตรา 31 วรรคสอง

- (1) เรื่องที่ไม่ใช่กรณีตามมาตรา 23
- (2) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท.ต้องห้ามมิให้รับหรือพิจารณาตามมาตรา 26 (1) (2) และ (3)
- (3) เรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ท.ต้องห้ามมิให้รับหรือพิจารณาตามมาตรา 26 (4)

ในกรณีตาม (1) และ (3) ถ้าเป็นเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาดำเนินการต่อไป

⁵⁹ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2554.ประกาศราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 128 ตอนที่ 93 ก วันที่ 21 ธันวาคม 2554.

ข้อ 5. เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติรับเรื่องกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐว่ากระทำการทุจริตในภาครัฐไว้เพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกัน และปราบปรามการทุจริตแล้วให้ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงโดยเร็ว

คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่ในการไต่สวนข้อเท็จจริงแทน หรืออาจจะมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริง หรือมูลความผิดโดยคำนึงถึงความเหมาะสม (Appropriate) กับระดับและตำแหน่ง (Positions) ของผู้ถูกกล่าวหา⁶⁰ ซึ่งคณะกรรมการที่อาจแต่งตั้งจะต้องประกอบด้วยประธานอนุกรรมการหนึ่งคนและอนุกรรมการอื่นตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เป็นอนุกรรมการและเลขานุการและจะให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการก็ได้ ทั้งนี้คณะกรรมการดังกล่าวจะต้องแต่งตั้งจากบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริต (Honest) และมีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริง⁶¹ นอกจากนี้ในกรณีที่การไต่สวนข้อเท็จจริงในเรื่องใดมีความจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถ

⁶⁰ มาตรา 32 คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงแทนหรือมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดำเนินการแสวงหาข้อมูลและรวบรวมพยานหลักฐานหลักฐานเพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือมูลความผิดก็ได้โดยคำนึงความเหมาะสมและระดับและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหาด้วย

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งต้องแต่งตั้งจากบุคคล ซึ่งมีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรู้ความสามารถในการการปฏิบัติหน้าที่นั้น

การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. และเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

⁶¹ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2554. ประกาศราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 128 ตอนที่ 93 ก วันที่ 21 ธันวาคม 2554.

ข้อ 6. คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแต่งตั้งคณะกรรมการทำหน้าที่ในการไต่สวนข้อเท็จจริงแทน โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับระดับและตำแหน่งของผู้ถูกกล่าวหาด้วย

คณะกรรมการประกอบด้วยประธานอนุกรรมการคนหนึ่ง และอนุกรรมการอื่นตามที่ คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยมีพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และจะให้พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ด้วยก็ได้

คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งให้แต่งตั้งจากบุคคลที่มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ไต่สวนข้อเท็จจริง เพื่อให้การไต่สวนข้อเท็จจริงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแต่งตั้ง ผู้แทนภาคประชาชนเข้าร่วมในคณะกรรมการได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ว่าด้วยการนั้น

ในกรณีที่การไต่สวนข้อเท็จจริงเรื่องใดจำเป็นต้องใช้ความรู้ความสามารถเฉพาะด้านความชำนาญในวิชาการหรือกิจการ หรือมีความจำเป็นอื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อช่วยเหลือคณะกรรมการด้วยก็ได้

เฉพาะด้าน ความชำนาญในวิชาการ หรือกิจการหรือมีความจำเป็นอื่น ๆ เพื่อประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ท. ยังมีอำนาจแต่งตั้งที่ปรึกษา (Consultants) หรือผู้เชี่ยวชาญ (Expert) ขึ้น เพื่อให้เข้ามาช่วยเหลือคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง หรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมายแล้วแต่กรณี⁶² และในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้เลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไต่สวนข้อเท็จจริงเป็นเบื้องต้นแทนคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้วนำเสนอสำนวนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาต่อไปซึ่งเลขาธิการอาจมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงก็ได้⁶³

ทั้งนี้ บุคคลที่สามารถได้รับแต่งตั้งให้ เป็นอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือ เจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ในการไต่สวนข้อเท็จจริงจะต้องไม่มีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้⁶⁴

⁶² มาตรา 34 คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจแต่งตั้งบุคคลเป็นที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้คำปรึกษาหรือช่วยเหลือคณะกรรมการ ป.ป.ท. หรือคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงหรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มอบหมายแล้วแต่กรณี

การแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนดโดยให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญมีสิทธิได้รับค่าตอบแทน ค่าเดินทาง ค่าที่พักและสิทธิประโยชน์อื่นตามระเบียบสำนักงานสำนักงานรัฐมนตรี โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

⁶³ มาตรา 23/2 ในการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามมาตรา 23 คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมอบหมายให้เลขาธิการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นแทนคณะกรรมการ ป.ป.ท. แล้วนำเสนอสำนวนต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาตามมาตรา 39 ต่อไปนี้

เลขาธิการอาจมอบหมายให้พนักงาน ป.ป.ท. ดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งก็ได้

เพื่อประโยชน์ในการไต่สวนข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เลขาธิการมีอำนาจตามมาตรา 18 วรรคหนึ่งด้วย

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการมอบหมายให้ไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นแทนคณะกรรมการ ป.ป.ท. และการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงของเลขาธิการและพนักงาน ป.ป.ท. ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

⁶⁴ มาตรา 35 ห้ามมิให้แต่งตั้งบุคคลซึ่งมีเหตุดังต่อไปนี้ เป็นอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ในการไต่สวนข้อเท็จจริง

- (1) รู้เห็นเหตุการณ์ หรือเคยสอบสวนหรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหาในฐานะอื่นที่มีไว้ในฐานะพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. มาก่อน
- (2) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวหา
- (3) มีสาเหตุ โจรธเคืองกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(1) รู้เห็นเหตุการณ์ (knowledge of the events) หรือเคยสอบสวน หรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่ถูกกล่าวหาในฐานะอื่นที่มีใช้ในฐานะพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. มาก่อน

(2) มีส่วนได้เสีย (Interests) ในเรื่องที่ถูกกล่าวหา

(3) มีสาเหตุโกรธเคือง (Animosity) กับผู้กล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา

(4) เป็นผู้กล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส (Spouse) บุพการี (Ancestor) ผู้สืบสันดาน (Descendant) หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(5) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิด (Close Relationship) ในฐานะญาติ หรือเป็นหุ้นส่วน (Partner) หรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน หรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

การมอบหมายพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ดังกล่าว เลขาธิการจะต้องเสนอรายชื่อต่อประธานกรรมการเพื่อเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้มีคำสั่งมอบหมายเป็นลายลักษณ์อักษร⁶⁵

3.4.2. การคัดค้านอนุกรรมการได้สวนข้อเท็จจริง

กฎหมายเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถคัดค้าน (Objection) การแต่งตั้งอนุกรรมการ (Subcommittee) พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ซึ่งมีเหตุตามมาตรา 35 ได้โดยการยื่นคำร้องเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. และให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. วินิจฉัยโดยพลัน การยื่นคำร้องดังกล่าวนี้ให้ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือยื่นด้วยตนเองภายใน 15 วัน นับแต่วันที่รับทราบคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคำสั่งมอบหมายพนักงาน ป.ป.ท.

(4) เป็นผู้กล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดาน หรือพี่น้องร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

(5) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะญาติ หรือหุ้นส่วน หรือมีผลประโยชน์ร่วมกันหรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

ผู้มีส่วนได้เสียจะคัดค้านอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ซึ่งมีเหตุตามวรรคหนึ่งก็ได้ โดยยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. และให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. วินิจฉัยโดยพลัน ในระหว่างที่รอการวินิจฉัยของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ซึ่งถูกคัดค้านระงับการปฏิบัติหน้าที่ไว้พลางก่อน

⁶⁵ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการเกี่ยวกับการได้สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2554, ประกาศราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 128 ตอนที่ 93 ก วันที่ 21 ธันวาคม 2554.

ข้อ 9. การมอบหมายพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ตามข้อ 8 ให้เลขาธิการ เสนอรายชื่อต่อประธานกรรมการเพื่อเสนอคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีคำสั่งมอบหมายเป็นลายลักษณ์ อักษรต่อไป การเสนอรายชื่อตามวรรคหนึ่งให้เสนอพร้อมกับรายงานการตรวจสอบเบื้องต้นในแต่ละเรื่อง

หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. หรือวันทราบเหตุแห่งการคัดค้าน อย่างไรก็ตามคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจพิจารณาคำคัดค้านที่ยื่นไม่เป็นไปตามวิธีการ หรือระยะเวลาที่กำหนดก็ได้ เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม⁶⁶ หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไม่เห็นด้วย คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะมีมติยกคำร้องคัดค้านนั้น ซึ่งมติดังกล่าวให้ ถือเป็นที่สุด⁶⁷ แต่ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นด้วยกับคำคัดค้าน คณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็อาจมีมติให้ผู้ที่ถูกคัดค้านนั้นพ้นจากการเข้าร่วมดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง⁶⁸ โดยให้ถือว่าการไต่สวนข้อเท็จจริงที่ได้ดำเนินการไปแล้วมีผลสมบูรณ์ และจะแต่งตั้งอนุกรรมการเพิ่ม หรือไม่ก็ได้ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควร

⁶⁶ ข้อ 10 อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ที่ได้รับการแต่งตั้งหรือมอบหมาย แล้วแต่กรณี จะต้องไม่เป็นบุคคลซึ่งมีเหตุดังต่อไปนี้

- (1) รู้เห็นเหตุการณ์หรือเคยสอบสวนหรือพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องที่กล่าวหา เว้นแต่ในฐานะอื่น ที่มีใช้ในฐานะพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. มาก่อน
- (2) มีส่วนได้เสียในเรื่องที่กล่าวหา
- (3) มีสาเหตุโกรธเคืองกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา
- (4) เป็นผู้กล่าวหา หรือผู้ถูกกล่าวหา หรือเป็นคู่สมรส บุพการี ผู้สืบสันดานหรือพี่น้อง ร่วมบิดามารดา หรือร่วมบิดาหรือมารดากับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา
- (5) มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดในฐานะญาติ หรือเป็นหุ้นส่วน หรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน หรือขัดแย้งกันทางธุรกิจกับผู้กล่าวหาหรือผู้ถูกกล่าวหา

ในกรณีที่อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ผู้ใดเห็นว่าตนมีเหตุตามวรรคหนึ่ง ให้แจ้งต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. โดยเร็ว และระหว่างนั้นห้ามผู้นั้นยุ่งเกี่ยวกับการดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง

ผู้มีส่วนได้เสียจะคัดค้านอนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. ซึ่งมีเหตุ ตามวรรคหนึ่ง ก็ได้ โดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับหรือยื่นด้วยตนเองภายในสิบห้าวันนับแต่ วันรับทราบคำสั่งแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการ หรือคำสั่งมอบหมายพนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. หรือวันทราบเหตุแห่งการคัดค้าน เว้นแต่เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจพิจารณาคำคัดค้านที่ยื่นไม่เป็นไปตามวิธีการ หรือระยะเวลาที่กำหนดก็ได้

คำคัดค้านต้องแสดงข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุแห่งการคัดค้านไว้ในคำคัดค้านด้วยว่า จะทำให้ การไต่สวนข้อเท็จจริงไม่ได้ความจริงและความยุติธรรมอย่างไร

⁶⁷ ข้อ 14. เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าคำคัดค้านมิได้เป็นไปตามเหตุแห่งการคัดค้าน ให้มีมติยกคำร้องคัดค้านนั้น ทั้งนี้มีมติยกคำร้องคัดค้านให้ถือเป็นที่สุด ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าคำร้องคัดค้านนั้นมีเหตุผล ให้มีมติสั่งให้ผู้ถูกคัดค้าน พ้นจากการเข้าร่วมดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ในการแจ้งมติตามวรรคหนึ่ง และ วรรคสอง ให้มีหนังสือแจ้งผู้คัดค้านและผู้ถูกคัดค้านทราบ ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติ

⁶⁸ ข้อ 15. ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติให้อนุกรรมการ พนักงาน ป.ป.ท. หรือเจ้าหน้าที่ ป.ป.ท. พ้นจากการเข้าร่วมดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริง ให้ถือว่าการไต่สวนข้อเท็จจริงที่ได้ดำเนินการไปแล้วมีผลสมบูรณ์

3.4.3 การแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกกล่าวหาและการชี้แจงข้อกล่าวหา

เมื่อผ่านขั้นตอนของการคัดค้านอนุกรรมการแล้วเรียบร้อยคณะอนุกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้องประชุมกันเพื่อดำเนินการไต่สวนคดี รวบรวมและพิจารณาหลักฐานและสรุปข้อเท็จจริงโดยความเห็นชอบของที่ประชุม หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามแผนงานคดีที่เสนอ หากสรุปได้ว่าเรื่องกล่าวหาไม่มูล โดยปรากฏพยานหลักฐาน (Evidence) เพียงพอที่จะสนับสนุนข้อกล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องเรียกผู้ถูกกล่าวหามาพบเพื่อแจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบและกำหนดระยะเวลาตามสมควรให้ผู้ถูกกล่าวหาเข้าชี้แจงข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐาน หรือนำพยานบุคคล (Witness) มาให้ถ้อยคำประกอบการชี้แจง⁶⁹

3.4.4 การตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ถูกกล่าวหาและบุคคลที่กฎหมายกำหนด

การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สิน (Assets) และหนี้สิน (Liabilities) เป็นข้อปฏิบัติตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ (Constitutional law) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (Political Office) และเจ้าหน้าที่ของรัฐ (State Official) มีหน้าที่ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อสร้างความโปร่งใส (Transparency) และเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบของภาครัฐอีกอย่างหนึ่ง⁷⁰ ซึ่งคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอแนะการกำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต⁷¹ ดังนั้น หากคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควรให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งเป็นผู้ถูกกล่าวหา คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจดังต่อไปนี้⁷²

⁶⁹ มาตรา 36 ในการไต่สวนข้อเท็จจริงให้แจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกกล่าวหาทราบและกำหนดระยะเวลาตามสมควรที่ผู้ถูกกล่าวหาจะเข้าชี้แจงข้อกล่าวหาและแสดงพยานหลักฐานหรือนำพยานบุคคลมาให้ถ้อยคำประกอบการชี้แจง ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

ในการชี้แจงข้อกล่าวหาและการให้ถ้อยคำ ผู้ถูกกล่าวหาจะมีสิทธินำทนายความหรือบุคคลซึ่งถูกกล่าวหาไว้วางใจเข้าฟังการชี้แจงหรือให้ถ้อยคำของตนได้

⁷⁰ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ, รายงานประจำปี 2557. หน้า 69.

⁷¹ มาตรา 17 (3) “ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (3) เสนอแนะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการกำหนดตำแหน่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต”

⁷² มาตรา 48 ในการไต่สวนข้อเท็จจริง ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นควรตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา และเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. แล้วให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ขอความร่วมมือจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ส่งบัญชี

กรณีแรก คือ กรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐถูกกล่าวหาต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องขอความร่วมมือจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อให้ส่งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ได้ยื่นไว้แล้วมาตรวจสอบ

กรณีที่สอง คือ กรณีที่เจ้าหน้าที่รัฐ ผู้ถูกกล่าวหาไม่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่รัฐดังกล่าวยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส (Spouse) และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ (Underage) ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ภายในระยะเวลาตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนดไว้ได้

สำหรับการตรวจสอบทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าวข้างต้นหรือกรณีอื่นใดที่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่รัฐผู้ถูกกล่าวหาร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องส่งเรื่องพร้อมสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ ซึ่งหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วเห็นว่า เจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้นไม่ได้ร่ำรวยผิดปกติ หรือไม่ได้มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ แต่เป็นกรณีที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งเรื่องคืนให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการต่อ หรือจะไต่สวนและชี้มูลตามอำนาจหน้าที่ของตนก็ได้

3.4.5 การจัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง

เมื่อแสวงหาข้อเท็จจริง และรวบรวมพยานหลักฐานตามที่ได้มีการกล่าวหาและตามที่ผู้ถูกกล่าวหามาใช้อ้างอิงเพื่อประกอบการชี้แจงเพียงพอแล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวน

แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่นไว้มาให้ตรวจสอบได้ แต่ถ้าเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้เป็นผู้ที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามรายการและภายในเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนดได้

ในการไต่สวนข้อเท็จจริงตามวรรคหนึ่งหรือในกรณีอื่นใดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีเหตุอันควรสงสัยว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาร่ำรวยผิดปกติหรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติให้ส่งเรื่องทั้งหมดพร้อมทั้งสำนวนการไต่สวนและเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ต่อไป ในกรณีเช่นนั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะถือเอาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยจะไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมด้วยหรือไม่ก็ได้

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนแล้วเห็นว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นมิได้ร่ำรวยผิดปกติหรือมิได้มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ แต่มีกรณีต้องดำเนินการเกี่ยวกับการทุจริตในภาครัฐ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะส่งเรื่องคืนให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ หรือจะไต่สวนและชี้มูลตามอำนาจหน้าที่ของตนต่อไปก็ได้

ข้อเท็จจริงเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาตามแบบที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด โดยเร็ว เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีอำนาจสั่งให้มีการไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม หรือตั้งอนุกรรมการเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ก็ได้⁷³ ส่วนกรณีที่มีการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะถือว่าสำนวนการสอบสวนดังกล่าวทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนเป็นสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ก็ได้⁷⁴ นอกจากนี้ ก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะมีมติชี้มูลความผิดแก่เจ้าหน้าที่รัฐผู้ใด คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมีมติว่า หากเจ้าหน้าที่รัฐผู้ถูกกล่าวหา นั้น ยังคงดำรงอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ต่อไปจะเป็นอุปสรรคต่อการไต่สวนข้อเท็จจริงได้สมควรสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ (Vacation of Office) ของเจ้าหน้าที่รัฐผู้ถูกกล่าวหา ดังกล่าวนั้น ไว้ก่อน ได้โดยคณะกรรมการ ป.ป.ท. ต้องส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา ดำเนินการสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ตามแต่กรณี ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่รัฐไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการ ป.ป.ท. กฎหมาย (Laws) กำหนดให้เสนอเรื่องต่อนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล เมื่อนายกรัฐมนตรีวินิจฉัยประการใดให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการไปตามคำวินิจฉัยนั้น⁷⁵

⁷³ มาตรา 39 เมื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงเสร็จแล้ว ให้จัดทำสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงเสนอต่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. กำหนด

เพื่อประโยชน์แห่งความเป็นธรรม คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะสั่งให้มีการไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมหรือตั้งคณะอนุกรรมการไต่สวนข้อเท็จจริงใหม่ก็ได้

⁷⁴ มาตรา 30 ในกรณีที่มีการร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐตามพระราชบัญญัตินี้ อันเนื่องมาจากการกระทำทุจริตในภาครัฐ ให้พนักงานสอบสวนส่งเรื่องให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่มีการร้องทุกข์หรือกล่าวโทษเพื่อดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงต่อไป

๑๓๑

๑๓๑

⁷⁵ มาตรา 37 ก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำทุจริตในภาครัฐ ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา ยังอยู่ในตำแหน่งหน้าที่ต่อไป จะเป็นอุปสรรคต่อการไต่สวนข้อเท็จจริงสมควรสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา นั้นไว้ก่อน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหา ดำเนินการสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ แล้วแต่กรณีตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลที่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา นั้น

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เห็นด้วยกับมติคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามวรรคหนึ่ง ให้เสนอเรื่องต่อนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลเพื่อพิจารณา เมื่อนายกรัฐมนตรีวินิจฉัยประการใด ให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการไปตามคำวินิจฉัยนั้น

3.4.6 การพิจารณาและมีมติชี้มูลของคณะกรรมการ ป.ป.ท.

หลังจากได้รับสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว ให้ประธานกรรมการ (Chairman of the board) นำเรื่องเข้าสู่การประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาภายในสามสิบวัน นับแต่วันได้รับสำนวน ซึ่งระยะเวลาที่กำหนดไว้ดังกล่าวอาจมีการขยายได้ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควร⁷⁶ เมื่อมีการพิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจมีมติ (Vote) ดังนี้

1) มติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล (Unfounded)

กรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูล ซึ่งจะส่งผลให้ข้อกล่าวหา นั้นเป็นอันตกไปคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องแจ้งให้ผู้กล่าวหา ผู้ถูกกล่าวหา ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยเร็วและหากได้มีการสั่งพักราชการ พักงาน หรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ของผู้ถูกกล่าวหาไว้ก่อนหน้านั้น คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องแจ้งให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิตินี้⁷⁷

ในกรณีที่ผลการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าข้อกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นไม่มีมูล ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิตินี้ และให้ผู้บังคับบัญชาดำเนินการสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นกลับเข้ารับราชการหรือกลับเข้าทำงานตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับที่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้น

⁷⁶ ระเบียบคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการไต่สวนข้อเท็จจริง พ.ศ. 2554.ประกาศราชกิจจานุเบกษาเล่มที่ 128 ตอนที่ 93 ก วันที่ 21 ธันวาคม 2554.

ข้อ 44. เมื่อได้รับสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้ว ให้ประธานกรรมการนำเข้าสู่การประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เพื่อพิจารณาภายในสามสิบวันนับแต่วันได้รับสำนวน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นให้ขยายระยะเวลาออกไปได้ตามที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นสมควร

⁷⁷ มาตรา 37 ก่อนที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำทุจริตในภาครัฐ ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติว่าการที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหาขึ้นอยู่กับตำแหน่งหน้าที่ต่อไป จะเป็นอุปสรรคต่อการไต่สวนข้อเท็จจริงสมควรสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา นั้นไว้ก่อน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องให้ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาดำเนินการสั่งพักราชการ พักงานหรือให้พ้นจากตำแหน่งหน้าที่ แล้วแต่กรณีตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลที่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา

ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่เห็นด้วยกับมติคณะกรรมการ ป.ป.ท. ตามวรรคหนึ่ง ให้เสนอเรื่องต่อนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลเพื่อพิจารณา เมื่อนายกรัฐมนตรีวินิจฉัยประการใด ให้ผู้บังคับบัญชาการไปตามคำวินิจฉัยนั้น

2) มติว่าข้อกล่าวหาไม่มีมูล (Well-founded)

ในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. พิจารณาสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วปรากฏว่า ข้อกล่าวหาไม่มีมูลความผิด ซึ่งสามารถจำแนกได้ 2 กรณี คือ ความผิดทางวินัย (Disipline) และ ความผิดทางอาญา (Criminal offense) คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องดำเนินการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1) ความผิดทางวินัย

ประธานกรรมการจะต้องส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็น ไปให้แก่ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหา นั้น เพื่อพิจารณาลงโทษทางวินัย ตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้พิจารณาไว้ โดยการพิจารณาโทษทางวินัยดังกล่าว นั้น โดยกฎหมายให้ถือว่า รายงาน เอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นสำนวน การสอบสวนทางวินัยของคณะกรรมการสอบสวนวินัย (Discipline Investigation Committee) ด้วย⁷⁸ และหลังจากที่ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้ง ถอดถอน ได้รับรายงานแล้ว ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนต้องพิจารณาลงโทษภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ ได้รับเรื่อง ทั้งนี้ ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนจะต้องส่งสำเนาคำสั่งลงโทษดังกล่าว

ในกรณีที่ผลการไต่สวนข้อเท็จจริงปรากฏว่าข้อกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นไม่มีมูล ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท.แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มิมติ และให้ผู้บังคับบัญชา ดำเนินการสั่งให้เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นกลับเข้ารับราชการหรือกลับเข้าทำงานตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับ ที่ใช้บังคับแก่เจ้าหน้าที่รัฐผู้นั้น

⁷⁸ มาตรา 40 เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท.มิมติว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ใดกระทำความผิดในภาครัฐ และเป็นกรณีมีความผิดทางวินัย ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่พร้อมทั้งความเห็น ไปยังผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ถูกกล่าวหาผู้นั้น เพื่อพิจารณาลงโทษทางวินัยตามฐานความผิดที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ได้มิมติโดยไม่ต้องแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนวินัยอีกในการพิจารณาโทษทางวินัยแก่ผู้ถูกกล่าวหาให้ ถือว่ารายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท.เป็นสำนวนการสอบสวนทางวินัยของ คณะกรรมการสอบสวนวินัย ตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา นั้นๆ แล้วแต่กรณี

สำหรับผู้ถูกกล่าวหาซึ่งไม่มีกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับวินัยเมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ท. มิมติว่าผู้ถูกกล่าวหาดังกล่าวได้กระทำความผิดในเรื่องที่ถูกกล่าวหา ให้ประธานกรรมการส่งรายงานและเอกสารที่มีอยู่ พร้อมทั้งความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ไปยังผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเพื่อดำเนินการ ตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

ไปให้แก่คณะกรรมการ ป.ป.ท. ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง⁷⁹ หาก ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเลยไม่ดำเนินการดังกล่าวให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนนั้นกระทำความผิดวินัย หรือกฎหมาย⁸⁰

อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีของผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอน ไม่พิจารณา ลงโทษ หรือกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชา ไม่ถูกต้อง (Incorrect) หรือไม่เหมาะสมคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องเสนอความเห็นไปยัง นายกรัฐมนตรี (Prime Minister) เพื่อให้มีคำสั่งตามที่นายกรัฐมนตรี เห็นสมควรและหากเป็นกรณีที่จำเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ท. อาจส่งเรื่องให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (Civil Service Commission) หรือคณะกรรมการอื่น (Other Commission) ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลเพื่อจัดให้มีการดำเนินการที่ถูกต้องเหมาะสมแล้วแต่กรณี⁸¹

นอกจากนี้ หลังจากได้รับการพิจารณาโทษทางวินัยแล้ว กฎหมายยังได้กำหนดให้ผู้ถูกกล่าวหาสามารถใช้สิทธิอุทธรณ์ (Appeal) คุณพินิจในการกำหนดโทษ (Penalty) ของผู้บังคับบัญชาได้ โดยต้องใช้สิทธิอุทธรณ์ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่ง⁸²

2.2) ความผิดอาญา

⁷⁹ มาตรา 41 เมื่อได้รับรายงานตามมาตรา 40 ให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนพิจารณาลงโทษ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับเรื่องและให้ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนส่งสำเนาคำสั่ง ลงโทษดังกล่าวไปให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้ออกคำสั่ง

⁸⁰ มาตรา 42 ผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้ใดเลยไม่ดำเนินการตามมาตรา 41 ให้ถือว่าผู้บังคับบัญชาหรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือกฎหมายตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคลของผู้ถูกกล่าวหา

⁸¹ มาตรา 43 ในกรณีที่ผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกกล่าวหาไม่ดำเนินการทางวินัยตาม มาตรา 41 หรือคณะกรรมการ ป.ป.ท. เห็นว่าการดำเนินการทางวินัยของผู้บังคับบัญชาตามมาตรา 41 ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. เสนอความเห็นไปยังนายกรัฐมนตรีและให้ นายกรัฐมนตรีมีอำนาจสั่งการตามที่เห็นสมควรหรือในกรณีที่จำเป็นคณะกรรมการ ป.ป.ท. จะส่งเรื่องให้คณะกรรมการข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือ คณะกรรมการอื่นซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการ บริหารงานบุคคลสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือคณะกรรมการที่ทำหน้าที่บริหาร รัฐวิสาหกิจ หรือผู้สั่ง แต่งตั้งกรรมการ อนุกรรมการ ลูกจ้างของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ แล้วแต่ กรณีพิจารณาดำเนินการตามอำนาจหน้าที่เพื่อให้มีการดำเนินการที่ถูกต้องเหมาะสมต่อไปก็ได้

⁸² มาตรา 44 ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกลงโทษตามมาตรา 41 จะใช้สิทธิอุทธรณ์คุณพินิจในการกำหนดโทษของผู้บังคับบัญชาตามกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าด้วยการบริหารงานบุคคล สำหรับผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ต้องใช้สิทธิดังกล่าวภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับทราบคำสั่งดังกล่าว

คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องส่งเรื่องพร้อมทั้งสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง รายงาน เอกสารและความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้พนักงานอัยการ (Prosecutor) ดำเนินคดีต่อไป โดยถือว่าการดำเนินการและสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นการสอบสวนและสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายอาญา ซึ่งพนักงานอัยการอาจมีความเห็นได้ ดังนี้⁸³

(1) สั่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์ ให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นว่าสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. นั้นยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้

(2) สั่งไม่ฟ้อง (non prosecution order) แต่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติยืนยันให้ฟ้อง ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้จะต้องส่งเรื่องให้อัยการสูงสุด (Attorney General) เป็นผู้วินิจฉัยและคำวินิจฉัย (Decision) ของอัยการสูงสุดให้เป็นที่สุด

(3) สั่งฟ้อง (prosecution order)⁸⁴ หากเป็นกรณีที่จำเป็นต้องนำตัวผู้ถูกกล่าวหาไปศาล คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะต้องแจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหา มาพบพนักงานอัยการตามเวลาที่กำหนด

⁸³ มาตรา 45 ในกรณีที่การกระทำของเจ้าหน้าที่ของรัฐตามมาตรา 40 เป็นความผิดทางอาญาด้วย ให้คณะกรรมการ ป.ป.ท. ส่งเรื่องพร้อมทั้งสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริง รายงาน เอกสาร และความเห็นของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ให้พนักงานอัยการดำเนินคดีต่อไป โดยให้ถือว่าการดำเนินการและสำนวนการไต่สวนข้อเท็จจริงของคณะกรรมการ ป.ป.ท. เป็นการสอบสวนและสำนวน การสอบสวนของพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ในกรณีที่พนักงานอัยการมีความเห็นว่าข้อเท็จจริง รายงาน เอกสาร หรือความเห็น ของคณะกรรมการ ป.ป.ท. ที่ได้รับยังไม่สมบูรณ์พอที่จะดำเนินคดีได้ให้พนักงานอัยการแจ้งให้ คณะกรรมการ ป.ป.ท. ทราบเพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติม โดยให้ระบุข้อที่ไม่สมบูรณ์นั้น ให้ครบถ้วนในคราวเดียวกัน ในกรณีจำเป็น คณะกรรมการ ป.ป.ท. จะร่วมกับอัยการสูงสุดตั้งคณะกรรมการร่วมกัน เพื่อไต่สวนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก็ได้

ในกรณีที่พนักงานอัยการเห็นควรสั่งไม่ฟ้อง แต่คณะกรรมการ ป.ป.ท. มีมติยืนยันให้ฟ้อง ให้ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดวินิจฉัย คำวินิจฉัยของอัยการสูงสุดให้เป็นที่สุด บทบัญญัติในมาตรานี้ให้นำมาใช้บังคับในกรณีที่พนักงานอัยการยื่นอุทธรณ์ฎีกา หรือถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์ถอนฎีกาโดยอนุโลม

⁸⁴ มาตรา 46 ในกรณีที่พนักงานอัยการมีคำสั่งฟ้องและจำเป็นต้องนำตัวผู้ถูกกล่าวหาไปศาลให้แจ้งให้ผู้ถูกกล่าวหา มาพบพนักงานอัยการตามเวลาที่กำหนดและในกรณีมีความจำเป็นต้องจับตัวผู้ถูกกล่าวหา ให้พนักงานอัยการแจ้งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่ผู้ถูกกล่าวหา มีภูมิลำเนาหรือที่อยู่เป็นผู้ดำเนินการ และเพื่อการนี้ให้ผู้บังคับบัญชา หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ถูกกล่าวหา พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจดังกล่าว มีอำนาจร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่นั้น ให้ออกหมายจับได้ ทั้งนี้ให้นำบทบัญญัติเรื่องการจับ การขัง และการปล่อยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ

หรือกรณีที่มีความจำเป็นจะต้องจับตัวผู้ถูกกล่าวหา ให้พนักงานอัยการแจ้งพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่ผู้ถูกกล่าวหา มีภูมิลานาหรือที่อยู่เป็นผู้ดำเนินการโดยให้ ผู้บังคับบัญชา ผู้มีอำนาจแต่งตั้งถอดถอนเจ้าหน้าที่รัฐผู้ถูกกล่าวหา พนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจดังกล่าว มีอำนาจร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่นั้นให้ออกหมายจับ (Warrant of arrest) ได้ กล่าวคือ ให้นำบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ว่าด้วยเรื่องการจับ การขังและการปล่อยมาใช้บังคับ

ในกรณีที่มีการจับกุม ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจส่งตัวผู้ถูกจับพร้อมทั้งบันทึกการจับกุม ไปยัง ศาลแล้วแจ้งให้พนักงานอัยการทราบภายในสี่สิบแปดชั่วโมง